MARX KÁROLY
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM
KÖZPONTI KÖNYVTÁRA
Budapest IX., Dimitrov tér 8.

A tartalomból

„MI TÖRTÉNT 1968-BAN?" „Megmondom őszintén semmit ... semmit nem tudott róla mondani. Nem, még nem tanultuk. Tulajdonképpen ciki, ha már idejárok... illene tudnom róla valamit, de tényleg semmi..." Cikk a 3. oldalon.

A SEMMI EROTIKÁJA: „Sok már a zaj, s ingerlő a monológ tartalma is: erősen naturalista, a férfi és a női nemiszervek működését az emésztést és annak melléktermékeit részletezi, megélt és elképzelt szerelmi aktusok leírása, vágyatébresztéké, rutinszerűeké és undoritóaké vegyesen. A monológ álom és ébrenlét hatásáról szól..." Cikk a 8. oldalon.

AZ EGYETEMI VÉGZETTSÉG SZINTE AZ EGYETLEN TERMELÉSI TÉNYEZŐ...: „Gondolkodnunk kell azon, hogy hányszor hozzuk embertelen helyzetbe a diákokat, hányszor alázzuk meg őket tanulmányaik során! És azt se felejtsük el, amit a diákság nem-tanításában magunk körül látunk!" Cikk az 5. oldalon.

EGY ENSZ SZAKÉRTŐ MOZAMBIKRÓL: „...néha vidéki útjaim során is „vendégeskedésre" került sor. Ezek a kapcsolatok persze elég egyoldalúak voltak, mert a jegyrendszer még a létminimumhoz szükséges élelmiszermennyiséget is alig fedezi, így inkább én voltam a házigazda. Figyelembe kell venni, hogy a fizetésem is sokszorosan felülmúlta a helyiekét..." Cikk a 6. oldalon.

HOGY KIALAKULJON EGY NEMZETI TARTÁSUNK...: „Valóban kissé kiábrándító ma a világ — mondta erre ön —, de ma már az egész világ ilyen. Általában nehezebben mennek a dolgok, nemcsak nálunk, mindenütt, és ez olyan adottság, amivel meg kell tanulni együttélni. Különösen nekünk, akik újra és újra rákényszerülünk, hogy bekapcsolódjunk egy olyan nemzetközi gazdasági rendszerbe, amit döntően a tőke urál." Cikk a 7. oldalon.

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXIV. ÉVFOLYAM, 19—20. SZÁM ÁRA: 2,10 FORINT 1982. DECEMBER 9.

Első évfolyamvezetőség-választás

ÉV-választás Fotó: Horváth Gábor

Az I. évfolyam november 25-én megtartott küldöttgyűlésén került sor az ÉV megválasztására. A küldötteket, *dr. Halmai Erzsébetet* és a többi megjelent vendéget Frenyó Andrea instruktor köszöntötte. Köszöntője után ismertette a küldöttgyűlés napirendjét és az ÉV általános célját. Ezután *Horváth Gyula*, a tavalyi ÉV-titkár mondta el az évfolyamvezetőség konkrét célját és kitért tagjainak funkciójára is.

Szekeres Tamás, a jelölő bizottság elnöke ismertette a JB munkáját és a jelölőlista összeállításának menetét. A jelölőlista lezárása előtt Frenyó Andrea a választás menetét mondta el, majd újra Szekeres Tamás vette át a szót, és elsőként a két titkárjelölt jellemzését olvasta fel, valamint elmondta azt is, hogy a titkári posztra jelölteken kívül a küldöttek kellő indoklással állíthatnak még jelölteket. *Így a titkárságra jelölt Zala Ákos és Zelles Sándor mellé felkerült még Németh Teréz is a jelölőlistára.*

Sztrilich András a jelölőlista lezárása előtt hangot adott ama *véleményének*, mely szerint *a jelöltek jellemzései nem objektívek, egyik-másik eltúlzott, míg másoké hiányos, nem kielégítő.*

Vági Márton vetette fel azt a kérdést, hogy az ÉV jelölő bizottsága eleget tett-e feladatának. Véleménye szerint a jelölteket szűk körből válogatták, a róluk adott jellemzések pedig csupán általánosságokat tartalmaznak.

Szekeres Tamás az elhangzottakra válaszolva elmondta, hogy a jelöltek kiválasztásánál jelen volt minden instruktor, akik a legjobban ismerhették embereiket. Az így kiválasztott 30—34 emberből további szűkebb körű beszélgetések során választódott ki az a 11 jelölt, akikről jellemzés is készült a küldöttgyűlésre. *A jellemzések általánosságához anynyit tett hozzá, hogy a konkrétumokat szándékosan hagyták el, mivel a korábbi évek tapasztalata azt mutatta, hogy azoknak dezinformáló hatásuk van.* A JB munkájához egyébként nem tartozik annak felmérése, hogy a küldöttek hány jelöltet is ismernek.

Botka Zoltán a JB munkájához hozzászólva elmondta, hogy annak munkája megfelel a jelölő bizottság céljának, ami nem más, mint hogy segítse a küldöttgyűlés munkáját.

A JB munkája körüli vita lezárása után került sor *a titkár megválasztására. Az első titkos szavazás nem hozott abszolut többséget egyik jelöltnek sem, így meg kellett azt ismételni. Az ismételt titkos szavazás eredményeként 28 szavazattal Zelles Sándor lett az ÉV titkára Zala Ákos 26 szavazatával szemben.* A másik két titkárjelölt az ÉV jelölőlistájára került fel. A jelölőlistára, szóbeli jellemzéskiegészítés és nyílt szavazás után *még Bárdi Zsuzsa, Deák Éva, Deli Zsuzsa, Gombás Gábor, Lerch Katalin, Martin Hajdu György, Szabó Erika, valamint küldöttgyűlési szereplése alapján Vági Márton került fel.*

A titkosszavazás eredményeként az első évfolyam-vezetőség tagja lett: Zelles Sándor, Deák Éva, Martin Hajdu György, Vági Márton és Zala Ákos.

Az ÉV megválasztása után Zelles Sándor köszönetet mondott a megelőlegezett bizalomért. Ezt követően az eltelt három hónappal kapcsolatban felmerült kérdésekre, észrevételekre kaptak választ a küldöttek *dr. Halmai Erzsébettől, a KISZ-bizottság képviselőitől és a jelenlévő instruktoroktól.*

(cz)

Kezdődik a vizsgaidőszak

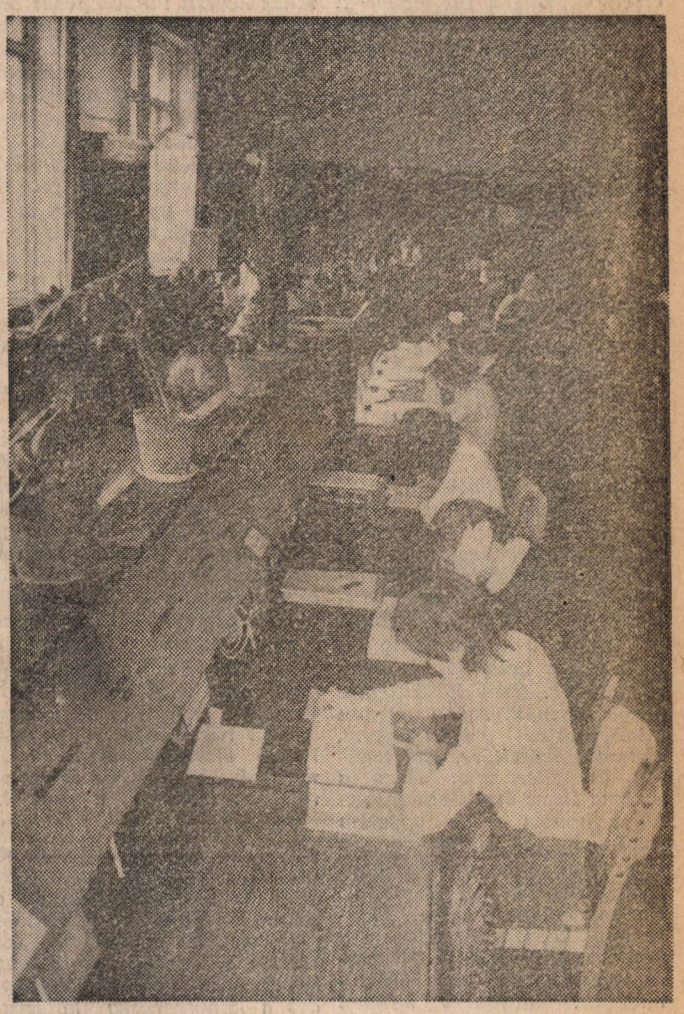

A zéhá és a vizsga szelleme járja be a könyvtárat.
Fotó: Horváth Gábor

Ipari kari TDK
szervezetelemzési szakszekciója

Az ipari üzemszervezési tanszék november 25-én tartotta meg az ipari kari TDK szervezetelemzési szakszekcióját. *Hat negyedéves hallgató nyújtott be dolgozatot az alábbi témakörökben:*

Branyiczki Imre: Környezet—szervezet kapcsolata mezőgazdasági üzemekben. Heszler Erika: A Tatabányai Szénbányák belső érdekeltségi rendszere. Gellén Attila: Egy húsipari vállalat működésének és sajátos készletezési feladatának vázlatos bemutatása. Somorai László: az Építőgépgyártó Vállalat szervezetelemzése. Lengyel Márta: A textilipar helyzete napjainkban és a licencvásárlás szerepe a fejlődésben. Markóczi Lívia: Érdek, érdekviszonyok, vállalaton belüli érdekérvényesítés.

A beadott dolgozatok témakörei egyértelműen tükrözték napjaink vállalati szervezetfejlesztési problémáit. A hallgatók által *vizsgált szervezetek jellegüket tekintve elég heterogének voltak* (mezőgazdasági üzemek, húsipari vállalat, bányaüzem stb.), *de az azonos alapokról történő elméleti megközelítés biztositotta a megértést és aktív vitára adott lehetőséget.* A szerzők munkáját dicséri, hogy komoly törekvés volt tapasztalható az interdiszciplináris megközelítésben való szervezetvizsgálatra.

A dolgozatokkal kapcsolatban azt is meg kell jegyezni, hogy a választott témák kidolgozottsága természetesen eltérő képet mutatott attól függően, hogy az elméleti megalapozás, a vizsgálati modell bemutatása után mennyire volt lehetősége a szervezőnek gyakorlati tapasztalatokkal is alátámasztani főbb hipotéziseit, illetve a feltárt elméleti összefüggéseket.

Minden egyes előadás után hasznos és érdemi vita bontakozott ki. Különösen *figyelemre méltóak voltak a belső érdekeltségi rendszerrel, a vállalaton belüli érdekérvényesítéssel, valamint a környezet—szervezet kapcsolatával összefüggésben elhangzott vélemények, észrevételek.*

A szekció bíráló bizottsága dr. Máriás Antal tanszékvezető *elnökletével* — a dolgozatokra kapott pontszámok, az elhangzott előadások és a kérdésekre adott válaszok figyelembevételével — *értékelte a hallgatók munkáját* és úgy ítélte meg, hogy *a résztvevők mindegyike igényes munkát végzett*, amelynek elismerése indokolt.

A bíráló bizottság végeredményben a következő díjakat osztotta ki: *I. díj: Heszler Erika, II. díj: Branyiczki Imre, III. díj: Lengyel Márta és Markóczi Lívia. Különdíj: Somorai László, Gellén Attila.*

Összességében megállapítható, hogy a szekció munkája tartalmas és színvonalas volt. *A megvitatott dolgozatok többsége* — a továbbfejlesztésre vonatkozó javaslatok és ajánlások megvalósításával — *alkalmassá válhat az egyetemi TDK konferenciára történő benyújtásra.*

Bor Irén
Ipari üzemszervezési tanszék

Elővizsgázók

Nocsak, ilyet is lehet? — kapja fel a fejét a tájékozatlan olvasó. De mielőtt hamis reményekkel áltatná magát, megmondom, kereken, hogy elővizsga-engedélyt a rektor csak a IV. éves iparszakosoknak adott. A rendkívüli kedvezmény indoka a nyolc vizsga, köztük a két szakszigorlat (ez utóbbi két-két vizsga nehézségével ér fel), amelyből számot kell adni a soron következő vizsgaidőszakban a IV. éves iparos hallgatóknak.

A december 13-án kezdődő héttel elővizsgázhat az a hallgató, aki a szeminarizált tárgyak mindegyikéből aláírást nyert. Ha pechje van az illetőnek, mert meghúzták valamiből, akkor december 13-án írhat egy pót zéhát, 15-ével pedig uvézhat. De erre az időszakra esnek a blokkbeszámolók is, és persze az elővizsgákra is jó lenne készülni, közben ipargazdból három írásbeli feladatot kell elkészíteni, ami az aláírás feltétele, szóval még sorolni sem könnyű —, vélekedik a kívülálló. De mit mondanak erről az érdekeltek, a vizsgázók?

Beszélgetőpartnerem két negyedéves iparszakos diák, Piroska és Zoltán.

— Gondolom, jól jött az elővizsga-engedély, — érdeklődtem Piroskától.

Piroska: Egy hét nagyon kevés elővizsgára. Annál is inkább, mert jelenleg nagyon sok időnket köti le az ipargazdaságtan három házi feladatának elkészítése.

— Miből fogsz elővizsgázni?

P: Szeretnék pénzügyből, tdományos szocializmusból elővizsgázni és az egyik alternatív blokkból beszámolni. Elképzelhető tehát, hogy december 18-ig bezárólag milyen feszített lesz a programom. De azután sem lesz könnyebb. A rendes vizsgaidőszakot december 20-án kezdem elmélettörténeti vizsgával. Azért sűrítem így az elejére a vizsgákat, hogy a két szakszigorlatra maradjon még elég időm.

— Hány napot szánsz egy tárgy tanulására?

P: Átlagosan négy-öt nap felkészülési idő jut egy tárgyra. Szervezésre és ipargazdaságtanra hat napot szánok. A vizsgaidőszak utolsó hetére nem terveztem semmit. Ebbe a kifutási időbe, ha szükséges belefér még egy utóvizsga.

— Amire, reméljük, nem lesz szükség — jegyzem meg óvatosan, majd Zoltán vizsgabeosztása felől érdeklődöm.

Zoltán: Tudományos szocializmusból elővizsgázok 18-án. Ezt követően a vizsgaidőszak elején három tárgyból teszek vizsgát, ezek közül az egyik szigorlat —, s mindezt 9 nap alatt. A két szigorlati tárgyra nyolc-tíz napot szánok, a többire négy napot.

— Milyen nehézségűek a tárgyak?

Z: A két szigorlatnál minden előfordulhat, egyikre sem mehet biztosra az ember. Szeretnek kellemetlenkedni, elmélettörténetből is, a többi tárgy sok, de nem kellemetlen.

— Mit jelent ez mennyiségben?

Z: Világgazdaságtan 600 oldal, szociológia 400 oldal, pénzügy 300 oldal és ezek csak a kis tárgyak. Ipargazdaságtanból nem is tudunk oldalszámot mondani. És mindehhez még kapcsolódik kb. 1500 oldal kötelező irodalom.

— Sikerült-e tanulni év közben?

Z: Én egyedül szervezést tanultam.

— Milyen időbeosztással tanultok?

P: Délelőtt 8—12-ig és délután 2—5-ig foglalkozom a soron következő vizsgatárggyal. Csak este engedek meg magamnak egy kis sétát.

Z: Két tárgyat tanulok egyszerre, nyolc órán keresztül. Úgy osztom el, hogy a két tárgy ne üsse egymást, tehát egy elméleti és egy gyakorlati tárgyat veszek egyszerre.

— Mikor fejezed be a vizsgáidat?

Z: Január 18-án, ha megúszom uvé nélkül. A hátralévő egy hétbe belefér még egy uvé, de két uvéval már menthetetlen a helyzet.

— Volt már hasonlóan nehéz vizsgaidőszakotok?

Z: Az első félév volt ilyen. Három hétre összezsúfolni enynyi tanulni valót, bizony sok. Lefogadom, hogy ilyen tanulás mellett, január 30-a után, már semmit sem fogunk tudni az anyagból.

— De mi lenne az ideális?

Z: Az ideális? Ha két hét felkészülés jutna egy-egy tárgyra. De sokkal jobb lenne, ha negyedéveseknek nem kellene már ennyit vizsgázni. Közvetlenül a diplomaírás előtt nem tartom helyesnek így megterhelni a végzősöket. Időt kellene biztosítani számukra, hogy a diplomatémával foglalkozzanak, netán kijárhassanak a vállalathoz, előre olvashassanak, hogy egyáltalán nagyobb tájékozottságot nyerjenek, soron következő legaktuálisabb feladatukról. Erre sajnos nem sok lehetőséget biztosít a mostani helyzet, és ez feltétlenül elgondolkodtató a jövőt illetően.

Én mindig utolsónak megyek be

— Vannak szerintem a tanulók, a középutasok és a linkek. Mind a két végletet elutasítom: azt is, aki örökké a könyv mellett ül, és azt is, aki teljesen ellóg mindent. Én is elég lazán veszem a dolgokat, de messze nem én vagyok a leglinkebb, nem is áruforgalmira járok, pedig hát köztudomásúlag... Néha magammal szemben is vannak fenntartásaim. Sokkal jobb eredményt lehetne elérni, nem is sokkal több energiabefektetéssel. Sokan hangoztatják, hogy a tudásért tanulnak, de szerintem a többség arra hajt, hogy a lehetőségekhez képest kevés idegeskedéssel és tanulással eredményt érjen el, vagyis túl legyen a vizsgaidőszakon, illetve néha az a cél, hogy ne legyen rajta túl...

Valahol elhiszem, hogy egy jeles többet tud egy közepesnél, de abban nem hiszek, hogy a későbbiekben egy megfelelő munkahelyen a nem jelesek törvényszerűen a jelesek mögött fognak kullogni. Egy részük talán, de a többiek érvényesítik majd, ami bennük van. A tanulás — jegyzetelés — magolás csak egy része a felkészülésnek. Itt az egyetemen mindenki veszít, az is, aki csak tanul, az is, aki lóg. Nem tudom mi a helyes arány, de az biztos, hogy sokféle dologgal meg kell próbálkozni. Máshol kezdtem tanulni, biológia szakon. Túl elméletinek találtam, alacsonyak voltak a fizetési kilátások és létszámstop is fenyegetett, ezért otthagytam. Ez az egyetem jobbnak tűnik, a tanulnivaló is jobb, itt a hallgatók is életrevalóbbak. Hogy készültem-e közgazdásznak? Az egyetemet mindenesetre újrakezdtem, jártam előkészítőre, felvételiztem és bekerültem. Nem a szakma iránt érzek elhivatottságot, hanem ez az egyetem felel meg nekem. Ez persze nem zárja ki, hogy közgazdász leszek, előfordulhat végül is. Vannak elképzeléseim a jövőre vonatkozóan, de ezek még nem konkretizálódtak. Egyelőre ragaszkodom az életformámhoz. Majdnem minden nap bejárok, gyakran nyolcra, de ez nem jelenti azt, hogy az órákon is ott vagyok. Az egyetem számomra élettér, itt találkozom a barátaimmal, az ismerőseimmel, itt zajlanak a napok. Az előadások 50-60 százalékára nem járok. Év közben csak azt tanulom ami érdekel, vagy amiből ennek árán megajánlott jegyet, vizsgakönnyítést vagy más kedvezményt lehet kapni. Az érdeklődés és a praktikus szempontok motiválnak tehát, és ezek nagyon ritkán esnek egybe. Nagyon fontosnak tartom, hogy a tanár, aki a diákokkal kapcsolatba kerül, felkeltse érdeklődésüket a tárgya iránt. Erre tapasztalataim szerint csak a fiatalabb oktatók képesek, később az egész rutinná válik. Én például szerettem Bara Zoli pg-óráit...

Nem vagyok rossz tanuló, kaptam már ösztöndíjat, most éppen nem kapok. A szabad életformának azonban ára van; alig akartak javasolni egy AIESEC szemináriumra egy szeptemberi uvé miatt, idén semmiképpen sem juthatok el AIESEC gyakorlatra, tandíjat kell fizetnem, elesem az ösztöndíjtól. Beszéljünk csak a pénzről? Tegyük fel, hogy heti plusz 8 órai tanulással lennék 4,2, ez pár száz forint ösztöndíjat jelentene. Én ehelyett, egy külföldi srácot tanítok magyarra, heti nyolc órában. Élvezem, én is tanulok közben, és havonta tíz-hússzorosát keresem meg az ösztöndíjnak. Szerintem mások is hasonlóan gondolkodnak és tanulás helyett inkább pénzt keresnek. A tanulmányi ösztöndíj jelenleg néhányunkat elfelejt ösztönözni. Nem szeretem, ha azt próbálják elhitetni, ami nincs. Akik erre az egyetemre járnak, tisztában vannak az ország gazdasági teljesítőképességével, ennyi pénz jut és kész. De ezt így mondják meg, esetleg tegyék hozzá, hogy demokratikusabbak lettek az elosztás csatornái és akkor rendben van. Ha majd az ösztöndíj súlyos ezreket jelent, akkor össze lehet kötni a kellemest a hasznossal, és a munka helyett is tanulni fognak az emberek...

A vizsgaszabályzat szigorítása szerintem az alsó két évfolyamot érinti keményen. Mi egy kicsit jobban észnél vagyunk és máris tudunk igazodni hozzá. Ha nem szakad különösebb pech az emberre, akkor minden további nélkül meg lehet csinálni a félévet. Harmad-negyed évben már a tanárokban is benne van, hogy minek kellemetlenkedjenek. Alapszabály, hogy nem szabad túl sokat hiányozni, kirívó viselkedéssel a sorsot magunk ellen kihívni és akkor rendben mennek a dolgok.

Ebben a félévben hat vizsgám lesz, négy kollokvium és két szigorlat. akár egy négyes átlag is összejöhet, de az a minimum hogy a vizsgaidőszak végére befejezzem, ha lehet 3,5-ön felül. Azt hiszem, képes vagyok erre. A sorrendet a kényszerűség határozza meg, amiből nincs se előadásjegyzetem, se könyvem, azt a végére kell hagynom, hogy kölcsön tudjam kérni. Azt veszem előre, amiből jobb jegyre számíthatok. Kitűzöm a legjobb és a legrosszabb jegyet, amit a vizsgákon kaphatok. Menet közben ez mindig változik, a fiktív átlag így válik valósággá. Ezzel a számolgatással viszonylag sokat foglalkozom. Nekem a gyak. jegyek megszerzése a legnehezebb. A hiányzások miatt mindig fenyeget váratlan beszámoló, pótdolgozat, a vizsgákon könnyebb négyest, ötöst kapni. Hogy idegeskedem-e vizsgaidőszakban? Az attól függ. Akitől félni szoktak, attól én is tartok. A könyvből aláhúzással tanulok, akkor megyek nyugodtan vizsgázni, ha másfélszer elolvastam az anyagot, de a terjedelemtől is függ. Amit muszáj, azt mindig megtanulom. Általában úgy megyek el vizsgázni, hogy ha még egy napom lett volna... Vizsga előtti éjjel is fent vagyok, ha kell, és általában kell, csak két-három órát alszom. Karácsonykor és szilveszterkor teljesen képtelen vagyok tanulni. Szóbeli vizsga előtt érdeklődöm. Tudni szeretném kivel kerülök szembe, ez szerintem fair, ő is tudja a vizsgalapról, meg az indexből, hogy ki ül előtte. Vannak bevett trükkök: hasznos például, ha az ember nem jelentkezik be, így akkor megy és ahhoz, amikor és akihez akar. Elegendő tanácstalannak mutatkozni, és elmondani, magam sem értem, hogy fordulhatott elő, hogy nem írtak fel, pedig én jelentkeztem. Még sose rúgtak ki. Erre véletlenül jöttem rá, azóta alkalmazom. A vizsgáztatóról információkat gyűjtök: nevessek vagy ne, ha tréfálkozik, sajnálkozzak-e ha valami nem jut eszembe, mi a kedvenc témája, melyik részt írta a könyvbe. Ha lehet, utolsónak megyek be és a fáradt vizsgáztató, a rutinra hagyatkozik, ezek a témák mindig bejönnek. A szóbeli napján mindig itt vagyok már kora reggel, fontos információkhoz lehet jutni. Amibe kétszer belekötött, azt a végén is újra megkérdezi, kiderül, visszateszi-e a tételt, stb. Ha bármi is eszembe jutott a téma környékéről, határozottan vizsgázom, és alapelvem, hogy tételt visszaadni sohasem szabad. Írásbeliknél is többnyire magamra támaszkodom, bár itt is vannak jó hagyományok, hogy például kívülről segít valaki, vagy más nevében vizsgázik egy profi. Néha puskázom, de ahhoz legalább két dolog kell. Egy jó puska — tegyük fel, hogy ez megvan — és a biztos lehetőség, hogy használni lehet. Ezen azt értem, hogy vagy nem veszik észre, vagy ha észre is veszik, ez nem jelent gondot, megvan a kellő cinkosság. Itt is betartom, hogy ha semmit sem tudok a kérdésről, akkor is írni kell valamit, mert az üres lapnál semmi sem rosszabb. Mellébeszélni mindig lehet, valamibe bele kell kapaszkodni, legfeljebb azt mondják, hogy félreértettem a kérdést, holott értem én mindig pontosan, csak halvány fogalmam sincs a válaszról. Azt hiszem, gyakorlott versenyző vagyok. Hát ennyi...

M. G.

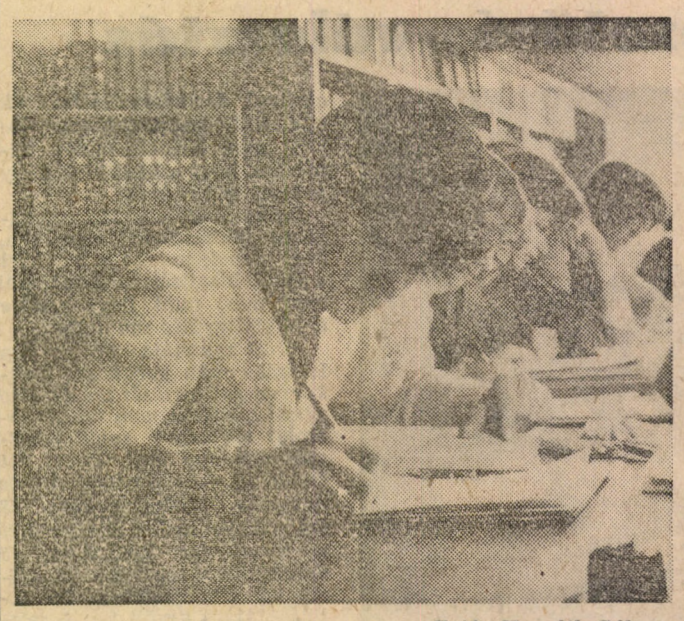

Fotó: Horváth Gábor

Karácsony távol az otthontól

Tény és való, hogy a külföldi hallgatók a szüleiktől távol töltik a karácsonyi ünnepeket. Mivel itt Magyarországon a karácsonyt családi ünnepnek tekintik, emiatt csak néha fordul elő, hogy egy magyar hallgató meghívja a barátait. Ezért, hogy pótolják a család szeretetét, a DB legutóbbi rendkívüli gyűlésén határozatot hoztak, hogy a külföldi hallgatóknak a kollégiumban ünnepséget tartanak. Tavaly is több hallgató nem tudott róla, és a szervezetlenség miatt rossz hangulat volt. Emiatt a DB vitatkozott, hogy idén megtartsák-e a karácsonyestet. Végül mégis abban állapodtak meg, hogy idén jobban megszervezik a külföldiek karácsonyi ünnepét. Azzal az indoklással, hogy a magyar hallgatók segítenek a karácsonyest rendezésében, december 23-ára tették az összejövetelt. Azt hiszem, jobb lenne 24-én tartani, mert ekkor sehova nem lehet menni (nem közlekednek a járművek), így a külföldiek ezen a napon még jobban érzik a családi kör hiányát. (Talán a saját karácsonyestüket a részvevők maguk is meg tudnák szervezni.)

A diákbizottság pénzéből szendvicset, italokat és ajándékokat vesznek, gazdag programmal és sok szeretettel várnak mindenkit.

Tudjuk, hogy minden országban másképpen ünneplik a karácsonyt, erről beszélgettem több külföldi hallgatóval. Például Kubában egyáltalán nem szokás a karácsonyt ünnepelni, mivel ekkor folyik a cukornád-betakarítás, amit nem lehet elhalasztani. Ehelyett június 26-tól három napig színes forgatagú karnevált rendeznek az egész országban. Ezzel ünneplik meg, hogy véget ért a betakarítás.

Afrikában is eltérően tartják a karácsonyi ünnepséget. Néhol a szilveszter kap hangsúlyt, de egyik országban sem szokás karácsonyfát díszíteni. Az ünnepség általában nem családi jellegű, inkább közösségi. Ilyenkor disznót vágnak és a falvakban népi hagyomány szerint nagy lakomát csapnak. Az európai szokásokkal szemben ajándékot nem adnak egymásnak, viszont — akárcsak Magyarországon — szilveszterkor összejönnek a barátok, táncolnak, beszélgetnek, szórakoznak.

Mongóliában pontosan fordítva csinálják, mint itt, januárban kijelölnek egy napot (úgy mint Magyarországon a húsvétot), és akkor tartják a karácsonyi ünnepségeket. A család tagjai megajándékozzák egymást, birkát vágnak le, de karácsonyfát csak szilveszterkor vásárolnak, amikor az egész ország területén vidám a hangulat, táncolnak és énekelnek.

Marcelo N. B. Caké

Sajtónap a Közgazdászban

Ismét együtt ünnepelte a magyar sajtó napját a Közgazdász népes kollektívája. A hangulatos ünnepség keretében értékeltük az év munkáját, egyszersmind módunk nyílt közelebbről is megismerkedni egymással, hiszen nagyon sok az új elsős és felsőéves diákaktívánk. Fájó szívvel búcsúztattuk — reméljük, nem végleg — a most félévkor diplomázó munkatársainkat: Fluck Zsuzsát, Moubsir Mostafát, Rudolf Zsuzsát és Stark Tamást. Aktíváink a Hírlapkiadó Vállalat és az egyetemvezetés könyvjutalmait kapták. Végül még a Mikulás is megkeresett minket, hogy (némi marokkói akcentussal) kinek-kinek kedves ajándékot adjon.

SZALADUNK A TÉLBE

Fotó: Balázs Gusztáv

Pályázat

1983. évi kutatási jutalmakra

A Magyar Tudományos Akadémia pályázatot ír ki a távlati és középtávú tudományos kutatások körében elért jelentős eredmények jutalmazására.

A pályázaton részt vehetnek tudományos kutatók és egyetemi oktatók, illetve kollektívák, továbbá kutatással foglalkozó más szakemberek, függetlenül attól, hogy milyen munkahelyen dolgoznak.

A pályázatban — két évnél általában nem régebbi — jelentős új kutatási eredménnyel lehet részt venni, a kutatási eredményt tartalmazó tanulmány, könyv vagy közlésre alkalmas kézirat (kutatási zárójelentés), illetve — kutatási program esetében — az eredmény gyakorlati bevezetéséről szóló megfelelő leírás (valamennyi együtt: pályamű) benyújtásával.

A kutatási jutalom az eredmény jelentőségétől függően egyéni pályázó esetében 5000—15 000 Ft, kutatói kollektívák esetében az egy pályázóra jutó összeg 3000—15 000 Ft.

Nem részesíthetők a fenti jutalomban:

— az Akadémia tagjai, a kutatóintézetek és egyéb kutatóhelyek igazgatói, a tanszéki akadémiai kutatócsoportok vezetői;

— akik az adott kutatási tevékenységért a munkaviszony alapján kapott anyagi juttatáson, illetve a már megjelent tanulmány vagy könyv szerzői díján és a kiadói nívódíjon kívül más ellenértékben (kutatási szerződési, szakértői, újítási, szabadalmi díjban, kutatási eredményért kapott külön jutalomban stb.) részesültek;

— a kutatási jutalomban már részesített vagy ezzel kapcsolatban már érdemben elbírált pályamunkák, kivéve, ha az elbírálás óta elért számottevően új tudományos eredményt tartalmaznak.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

1. A pontosan kitöltött pályázati űrlapot (beszerezhető az MTA Tudományos Testületi Titkárságán, Bp. V., Münnich F. u. 7. szám alatt, az egyetemek rektori hivatalaiban, továbbá akadémiai és tárca kutatóintézetekben).

2. A kutatási eredményt tartalmazó tanulmányt, könyvet (közlésre alkalmas kéziratot). Szükség esetén a gondozásért felelős tárcák koordináló szervei adnak felvilágosítást arra nézve, hogy az adott pályamunka tematikája alapján melyik főirányhoz, illetőleg kutatási feladathoz tartozik.

A pályázatot (tanulmányt, illetve könyvet és pályázati űrlapot) 1983. január 31-ig kell a kutatóhely vezetőjéhez benyújtani, aki a pályázati űrlapra felvezeti szakvéleményét, és a pályázatot 1983. február 15-ig továbbítja a főirány (kutatási feladat) gondozásáért felelős tárcához.

Az előírt határidő után vagy hiányosan, illetve a pályázati kiírás valamely követelményének meg nem felelő, továbbá nem kellően rendezett alakban benyújtott pályázatok nem vehetők figyelembe. A már benyújtott pályázati anyagot kiegészíteni vagy módosítani nem lehet.

A kutatási jutalmak kiosztására 1983. decemberében kerül sor.

A kutatási jutalomban részesített pályamunkákat az MTA — főirányért (kutatási feladatért) felelős tárcavélemények figyelembevételével — szabadon hasznosíthatja.

A Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége

Pályázati témák

(a pályázat alapjául szolgáló kutatási főirányok, programok, feladatok címe)

I.

Országos kiemelésű kutatási feladatok.

a) Országos Távlati Tudományos Kutatási Terv (OTTKT). A Magyar Tudományos Akadémia gondozásában.

1. Szilárdtestek kutatása.

2. Az életfolyamatok szabályozásának mechanizmusa.

3. A közigazgatás fejlesztésének komplex tudományos vizsgálata.

4. A szocialista vállalat.

5. A gazdaságpolitika továbbfejlesztésének tudományos megalapozása.

6. A társadalmi struktúra, az életmód és a tudat alakulása Magyarországon.

7. Az ország természeti erőforrásainak átfogó tudományos vizsgálata.

A Művelődési Minisztérium gondozásában

8. A köznevelés fejlesztését szolgáló pedagógiai kutatások.

A Művelődési Minisztérium és a Magyar Tudományos Akadémia gondozásában

9. Kulturális és történelmi hagyományaink feltárása, nyilvántartása és kiadása.

b) Országos Középtávú Kutatási- Fejlesztési Terv (OKKFT).

Az Ipari Minisztérium gondozásában

10. Az energiagazdálkodás középtávú kutatási-fejlesztési feladatai (A/1).

11. A gépgyártástechnológia kutatási-fejlesztési feladatai (A/2).

12. A gépgyártás általános rendeltetésű alkatrész- és részegység-gyártásának fejlesztése (A/3).

13. Távközlési berendezések kutatása-fejlesztése, különös tekintettel rendszerek kialakítására (A/5).

14. Az originális gyógyszerkutatás fejlesztése (A/7).

15. Növényvédőszerek kutatása-fejlesztése (A/8).

Az Egészségügyi Minisztérium és az Ipari Minisztérium gondozásában

16. Orvosbiológiai diagnosztikus és terápiás készítmények kutatása, előállítása és bevezetése (A/15).

A Magyar Tudományos Akadémia és az Ipari Minisztérium gondozásában

17. Mikroelektronikai alkatrészek, technológiák és alapanyagok kutatása-fejlesztése (A/4).

18. Az atomerőművek üzemeltetését szolgáló kutatási-fejlesztési feladatok (A/11).

Az Építési és Városfejlesztési Minisztérium gondozásában

19. Települések fejlődésének irányítását megalapozó kutatások (B/4).

A Magyar Tudományos Akadémia gondozásában

20. Anyagtudományi és anyagtechnológiai kutatások (A/13).

21. Gazdaságunk szervezeti rendszere (B/1).

22. Az általános (egységes) szociálpolitikai koncepció kialakítását szolgáló kutatások (B/3).

A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium gondozásában

23. A gabonatermesztés fejlesztése (A/9).

24. A tömegtakarmányra és melléktermékekre alapozott hús- és tejtermelés (A/10).

A Művelődési Minisztérium gondozásában

25. A köznevelési rendszer fejlesztését szolgáló kutatások (B/2).

Az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal gondozásában

26. A Balaton regionális környezetvédelmi kutatása (A/12).

Az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság gondozásában

27. A fehérjetermelés ipari technológiájának kutatása és fejlesztése (A/14).

A Számítástechnikai Tárcaközi Bizottság és a Központi Statisztikai Hivatal gondozásában

28. Számítástechnikai alkalmazási rendszerek kutatása-fejlesztése (A/6).

c) A Társadalomtudományi Koordinációs Bizottság (1357 Budapest, Pf. 2.) gondozásában levő kutatási feladatok.

29. Társadalmi-gazdasági fejlődésünk tendenciái, a fejlődésből fakadó ellentmondások a 80-as években.

30. A munkásosztály helyzete: eszmei, politikai fejlődése, elkötelezettsége: a párt és a munkásosztály viszonya.

31. Értelmiségünk mai és jövőbeni helyzetének, politikai-ideológiai elkötelezettségének és szerepvállalásának komplex és differenciált elemzése egy jelenleginél kezdeményezőbb értelmiségi politika megalapozása érdekében.

32. A fiatalok önálló élet- és pályakezdésének főbb tényezői és konfliktusai.

33. Társadalmunk alkalmazkodási és innovációs képességének vizsgálata.

34. A nemzeti tudat hazánkban. A nemzeti-nemzetiségi kérdés korunkban.

II.

Tárcaszinten kiemelt egyes kutatási feladatok

A Magyar Tudományos Akadémia gondozásában

1. Az ember és természeti környezetének (bioszféra) védelme (MTA—F/1).

2. Szénhidrogén- és szénkémiai kutatások (MTA—F/2).

3. A kémiai szerkezet és biológiai hatás közötti kapcsolatok törvényszerűségeinek kutatása (MTA—KKP/1).

4. Biotechnológiai kutatások, különös tekintettel a géntechnológiára (MTA—KKP/2).

5. Számítástechnikai kutatások alkalmazása (MTA—KKP/3).

6. Új energiaforrások kutatása (MTA—KKP/4).

7. A talajok termékenységének környezetkímélő és energiatakarékos növelését szolgáló kutatások (MTA—KKP/5).

8. A világgazdasági fejlődés főbb tendenciái, különös tekintettel a magyar gazdaságpolitika és tervezés szempontjaira (MTA—KKP/6).

Az Egészségügyi Minisztérium gondozásában

9. A lakosság egészségi állapotát nagymértékben befolyásoló betegségek megelőzésére, korai diagnózisára és gyógyítására vonatkozó elméleti és gyakorlati kutatások.

A Központi Statisztikai Hivatal gondozásában

10. Népesedés és népesedéspolitika.

A diplomás szinte az egyetlen termelési tényező, amihez ingyen jut a vállalat

Szemelvények a képzéskorszerűsítési tanácskozáson elhangzottakból

... Az egyetem konvertálható szakembert adjon, minden szinten azt kell megcélozni, hogy mélyüljenek az elméleti funkcionális alapismeretek, ebben nem lehet engedményt tenni, a szakosodási szelekciót pedig majd elvégzi a munkahely. A szeminárium formája egy vita legyen, ahol nem az éppen pillanatnyilag érvényes szabályozót verik bele a hallgatókba. Persze tudni kell, hogyan kell kiszámítani az adót, de a bonyolult adótáblázatokat sokszor azok sem tudják használni, akik kitalálták...

... Az oktatási rendszer nem bír el viharos változásokat, tárgyi és egzisztenciális feltételek miatt evolúciós fejlődésre van szükség... Az elméleti és gyakorlati ismeretek integrálása, a kötelező tárgyak radikális csökkentése, a merev szakosítási rendszer feloldása, a szakosodás időben későbbre helyezése legyenek a főbb irányok.

Az egyetemi törzsanyagokat feltétlenül alaposan át kell nézni abból a szempontból, mi az, ami elkerülhetetlenül szükséges tananyag, az átfedéseket össze kell gyűjteni és kiküszöbölni. Az oktatás szervezése kérdéskörében radikálisan felül kell vizsgálni az előadások rendszerét, meg kell oldani az otthoni munkának az egyetemen való értékelését, folyamatos vizsgalehetőségeket kell teremteni...

... A dinamikus környezetet követni kellene. Statikus rendszer csak ugrásszerű változásokra képes, ennek feszültségeit egy rugalmasabb alkalmazkodást segítő intézményrendszer csökkenthetné... Pénzügyi folyamatokon át volna jó felsőoktatást a valósághoz kapcsolni...

... Az egyetem nyitottsága ne csak eszmeileg, hanem személyileg is érvényesüljön... Az elméleti alaptárgyaknál is szerepet kell, hogy kapjanak a tudományág legkiválóbbjai... Az egyetemi reformhoz egészséges kádermozgás is szükséges... A tudományok kiemelkedő képviselőit akár az előadások egységességének rovására is előnyben kéne részesíteni azok megtartásában...

... A számítástechnika nem olyan nagy dolog, egy idő után olyanná kell válnia, mint a telefonnak, amit felvesz az ember és használ... Helyes, hogy a munkához mindenkinek állampolgári joga van. De azzal, hogy az egyetemi végzettség is állampolgári jog legyen, várjunk addig, amíg mindenkinek joga lesz egy Mercedeshez is...

...Azokon a szakterületeken, ahol főiskolai képzés is van, az egyetemi hallgatói létszámot csökkenteni kéne; az 1:2 arányú egyetemi-főiskolai létszám lenne megfelelő. Ne akarjunk elitet nevelni, mert aztán kiderül, hogy nem letek azzá. A reformmal szemben a kis lépések taktikájának híve vagyok...

...A reformtörekvések a felsőoktatásban és a társadalomban összekapcsolódhatnak. Sehova se vezet a tudás ki nem használására alapozott színvonalcsökkentés... Minőségi átalakulásoknak kell bekövetkezniük, és nem kis lépéseknek... Helyes, hogy elképzeléseinkben nem kifejezetten az elmúlt 10-20 év tapasztalataiból indulunk ki, hanem a vállalati önálló gazdálkodás elképzeléséből, szükségleteiből. Egy reform részének kell lennie a politikatudomány oktatása intézményes keretei megteremtésének, a hallgatóknak reális önállóságot kell kapniuk saját ügyeik intézésében, és részvételt az egyetemi döntéshozatali folyamatokban...

... Kifulladóban van a modellnimbusz, a gazdaság és a társadalom emberarcú, puhább irányzatú közelítése vált szükségessé... A képzésnek tevékenységi módokra való felkészítésnek, attitüdök, készségek kifejlesztésének kell lennie... BME—Közgáz együttműködésnek kellene kialakulnia, hiszen a gyakorlati életben is együttdolgozik, meg kell értenie egymást mérnöknek és közgazdásznak. A valóságot tükröző (nem normatív) elméletet kell oktatni, illetve a tudomány eredményeit figyelembe vevő gyakorlatot...

... Az oktatás egyenlő a tanár és diák közös munkájával, az oktatók képe a hallgatókról, illetve a hallgatóké az oktatókról ma nem felel meg a valóságnak... Gondolkoznunk kell azon, hogy hányszor hozzuk embertelen helyzetbe a diákokat, hányszor alázzuk meg őket tanulmányaik során! És azt se felejtsük el, amit a diákság nem-tanításában magunk körül látunk...

... Fontos, hogy a képzés végterméke is piacon találjon vevőre és a felhasználó kemény pénzt fizessen a diplomásokért. Ma az egyetemi végzettség szinte az egyetlen termelési tényező, amihez ingyen jut a vállalat...

... Kulcskérdés, hogy milyen lényeges tendenciájú változások várhatók... Mind az enyhülésre, mind a „hidegedésre" fel kell készíteni a hallgatókat... Amikor jobban mentek a dolgok, a politikai különbségek nem voltak ilyen élesek... Szükséges, hogy az egész felsőoktatást döntési joggal rendelkező felettes szerv koordinálja...

... Túl kell lépnünk azon az illúzión, hogy mindaz amit oktatunk, az mind-mind hasznos a hallgatónak. Túllépni azon a feltételezésen, miszerint mindegy mit oktatunk, az úgyis szükséges a diáknak. A fontosabb, hogy amit oktatunk, ahhoz értsünk...

... A politikát időlegesen szét kell választani a valóságfeltárástól, mert a politika a valóság megváltoztatására való szövetség, a tudomány problémája pedig a valóságfeltárás...

... Radikálisabb reform küszöbére értünk, mert a társadalmi, gazdasági átalakulások radikálisabbak, mint voltak korábban. Egyensúlyi problémáink most súlyosak, de gondjaink hosszú távon strukturálisak. Más struktúra, értékrend iránt lesz igény, mint eddig. Nehezebb pénzügyi helyzetben vagyunk, de a kiélezettebb szituáció felgyorsíthatja akár a kényszerítő folyamatokat is. A csendesebb időszakot mindenesetre ki kell használni a változások megalapozásához, de fel kell készülni áttörésre, szintváltásra is...

K.—M.

Kinek jó ez?

Az elmúlt hetekben az abc mind a 32 betűjével beszélgettem, az „sz"-et kivéve, mert azt a magam számára tartottam fent. A beszélgetések a véletlen különös szeszélye folytán meglehetősen hasonlóak voltak, ezért csak z-vel folytatott eszmecserémet írom most le.

Sz: Mit szoktál csinálni az egyetemen a tanuláson és a „muszáj" jellegű könyvtárlátogatáson kívül?

Z: Szinte semmit, de nincs is mit.

Sz: Ezt nem gondolhatod komolyan?! Ott van a klub, az előadások, a kollégiumi rendezvények, az AIESEC és még tudom is én mi. Csak azt ne mondd, hogy ezekről nem értesülsz.

Z: De mi van akkor, ha engem a klubos tevékenység nem érdekel, viszont valami szakmai dologgal szeretnék foglalkozni.

Sz: ... a Szakkollégium...

Z: Tudom, de oda nem vettek fel.

Sz: Azóta feléjük sem nézel?

Z: Nem, mert nem sikerült közéjük kerülni, és azóta nem is tudom mit csinálnak.

Sz: Mert nem is keresed. Az előadások nyilvánosak és helylyel-közzel hirdetve is vannak.

Z: Jó, mindegy tudsz még valamit mondani?

Sz: Naná! Ott van például a KISZ-biz. Tényleg jó társaság, és munka is van rengeteg.

És most következik az amiért egyáltalán elkezdtem az egészet:

Z: (megvető vállrándítással): Na ezt hagyjuk. Nem is csinál semmit.

Sz: (enyhén szólva felháborodva): Te nem vagy jól! Mégis mit gondolsz, a társadalmi munka megszervezését, a vizsgaidőpontok egyeztetését, a szakok vezérlését és maximális érdekképviseletét mégis ki végzi?! Vagy a munkabizottságokat ki hozza létre? Ez szerinted semmi?

Z: (némi beletörődéssel a hangjában): Tényleg nem semmi, de nem is nagyon találkozom velük.

Sz: (a diadal előérzetével): Hát ha csak ez kell! Elárulhatom, hogy tavaly például a KISZ-biz. szervezte az egyetemek közötti vetélkedőt, a majálist, a ballagást... soroljam még? Mégis mit gondoltál ezek kinek a művei?

Z: (tétovázva:) Én azt hittem, hogy a klubé.

Sz: Ugyan már, azoknak mindenen rajta van a pecsétük, ilyen szigorú inkognitóval csak a KISZ dolgozik!

Hát ennyi volt. És nem egyszer, de nem is kétszer vagy háromszor. És ez elkeserítő. Egyszerűen megfoghatatlan a számomra, hogy miért kell olyan görcsösen vigyázni arra, hogy még véletlenül se derüljön ki, ha valamit a KISZ csinál és az nem kifejezetten feladata, mert akkor tudj' Isten mi történik. Azt mondják „persze mert az embereknek mindjárt más lesz a hozzáállásuk a dolgokhoz, ha tudják, hogy az a KISZ szervezése." Talán inkább el se mennek. Ha viszont nem tudják, akkor elmennek és kitűnően érzik magukat és természetesen ők vannak a legjobban megdöbbenve, ha kiderül, (ha!): „jé, ezt a KISZ csinálta?" Bűvös kör ez, és nem is lehet így belőle kilépni, pláne, ha még utólag sem jönnek rá a szervező kilétére. És nem igaz, hogy ez jó. Miért nem meri vállalni saját magát egy viszonylag jól működő KISZ-bizottság, ha valami zseniális dolgot szervez (ld. egyetemközi vetélkedők)? Miért nem szerepel a saját nevével? Miért kell kerülő utakon járnia? Nem mondom, hogy folyton verje a mellét, hogy ezt is meg azt is meg még amazt is én csináltam, de legalább ne titkolná ilyen művészi módon!!!

Sz. A.

Melyiket szeressem?

Elsősöknek, a szakválasztás előtt

AZ IPAR SZAKRÓL

Az egyetemen folyó képzés egyik jellemző és meghatározó típusa az ipari kar keretein belül működő közgazdászképzés.

Nem tartozik a legnépszerűbb szakok közé, úgy él a hallgatók körében, hogy meglehetősen speciális és nehezen elsajátítható ismereteket nyújt.

Dr. Máriás Antal professzor, tanszékvezető:

Bár a tananyag feldolgozása valóban munkaigényes, az általános véleménnyel ellentétben a szakon színes, változatos képzés folyik, a terület jellegéhez képest széles körű érdeklődést kielégítő tantárgyakkal. *Így ide nem az elsősorban speciális érdeklődést mutató fiatalokat várják, jóval nagyobb szükség van a sokoldalúan felkészült hallgatókra.*

A kép olyannyira színes, hogy a diákok által „mumus"-ként kezelt *számvitel*, és a másik két szaktárgy, *az ipargazdaságtan* és a *vállalati szervezés és irányítás* mellett megtalálhatók a vállalati szervezetekről alkotott felfogástörténet, *szervezetszociológia, informatika, döntési játék, külkereskedelmi ismeretek tárgyak is.*

A matematikai tanulmányok szervesen kapcsolódnak a jövendő szakterület igényeihez, a különböző gazdasági szervezetek tevékenységét ellenőrző, elemző, értékelő modellek, eljárások magas színvonalú oktatásán van hangsúly.

Mivel elsősorban vállalatok számára képeznek közgazdászokat, *elengedhetetlen a termelési folyamatok, a különböző gazdasági tevékenységek ismerete, ezek elsajátítása.*

Bár a szak elsődleges feladata nem ez, de mégis *mód van két nyelv tanulására.*

Hasonló a többi szakhoz, itt is *lehetőség nyílik alternatív blokk választására*, akár a jövendő elhelyezkedés, akár az egyéni érdeklődés szempontjait mérlegelve. *Amiben e rendszer az iparszakon kissé eltér a megszokottól, az, hogy a hallgatók jóval nagyobb szabadsággal rendelkeznek a blokk megválasztásánál, merészen kalandozhatnak más területek felé, a szakvezető tanszékek nem rosszalják.*

A képzés jellege mellett természetesen az elhelyezkedési lehetőségek mérlegelése is döntő szempont a szak kiválasztásánál. Általában *jelentős „álláskínálattal" lehet számolni*, így a végzős hallgatók számos munkahely közül választhatnak. Ez így elfogadható, de *a tanszékek, oktatók komoly segítséget nyújtanak a megfelelő munkahely kiválasztásánál.* Ebben fontos tényező, hogy a szak igen jó kapcsolatot tart fenn a hazai gazdasági intézményekkel, így mód van alaposabban megismerni, felmérni a lehetőségeket. A szakszemináriumok többségében törekszenek arra, hogy személyenként egyengessék a végzősök útját, próbálják — többnyire sikeresen — egyeztetni a hallgatók képzettségét, terveit, a jelentkező igényekkel, lehetőségekkel. Azonban *ha valójában kibontakozna a sokat emlegetett gazdasági reform és megindulna a gazdasági átrétegződési folyamat, csökkenne a „szürke" munkát nyújtó, igénylő munkahelyek száma.*

Természetesen *nagy az érdeklődés a kisebb, önállóbb gazdasági egységek iránt*, elsősorban ezek képviselik az innovációs folyamat fő erőit. Tény, hogy *az ilyen típusú egységek száma szaporodik, s nő a szakemberigényük.*

Változatlanul *magas álláskínálattal jelentkeznek a nagyvállalatok*, nem egy esetben komolyan támogatva pályakezdő dolgozóját. Állandó elhelyezkedési lehetőség van a központi gazdasági intézményekben, mezőgazdasági egységekben és melléküzemágakban, a külkereskedelem egyes területein.

Röviden úgy foglalhatjuk össze, hogy *az iparszakon szinte valamennyi típusú gazdálkodó szervezet számára képeznek közgazdászokat, gazdálkodási, szervezési, vezetési, elemző feladatok ellátására.*

A TERVGAZDASÁGI SZAKRÓL

Az általános kar irányítása alá tartozó *tervgazdasági szak 9 féléven át képezi a hallgatókat.*

Egy tervező szakembernek *behatóan kell ismernie a mikro- és a makroszférát egyaránt*, dolgozzon akár a központi tervezés szintjén, akár vállalati vagy tanácsi szinten. Ezért nem is lehet különválasztani ez alapján az oktatást. *A szakon nem speciálisan központi, illetve vállalati tervezőket képeznek, hanem általános ismeretekkel rendelkező fejlesztési, döntési orientált szakembereket.*

A szakon *a matematika és számítástechnika nagyon magas színvonalú, de már nem döntő jellegű*, mint néhány évvel ezelőtt. Már nem elsődleges a matematika-módszertani képzés, *hiszen a gazdasági tervezésnek éppen olyan fontos összetevője a szociológia vagy a vállalati gazdaságtan.* A tanszék vezetői azokra is gondoltak, akiknek nem erőssége a matematika, és tavaly óta új lehetőségeket biztosítottak számukra. *A harmadik félévtől a szakon belül kettéválik az oktatás. A matematika alternációban heti négy órában matematikai tantárgyakat vesznek föl* a hallgatók, és segíti őket ahhoz, hogy később *számítóközpontokban módszertani tervezőként vagy modellezőként helyezkedjenek el.* A gazdaságirányítás alternációban a matematika alig valamivel több mint az iparszakon, nagyobb hangsúlyt fektetnek elméletire, ami később majd az elemzési feladatok megoldásakor, a tervezési munkában kamatozódik (számítástechnika).

Szintén a tavalyi év vívmánya, hogy *az elméleti ismereteket a gyakorlatban is ki lehet próbálni a Tervhivatal számítógépének a tanszék rendelkezésére bocsátott négy terminálján.* A tanult gazdasági elemzés a számítógépen végrehajtható a gyakorlatban, *a számítógép beépült az oktatásba.*

Dr. Stark Antal, — akitől az információkat szereztük — *szavai szerint, a tervgazdasági szakra jelentkezők nehéz munkát vállalnak, de érdemes, mert a befektetett energia néhány éves gyakorlat és helyismeret után biztosan megtérül.* Különösen azok találják meg itt számításukat, akik valóban komolyan veszik az egyetemet.

A KÖZLEKEDÉS-SZAKRÓL

Az általános közgazdasági tárgyak mellett *a szakon a közlekedés közgazdasági vonatkozású kérdéseit ismerik meg a hallgatók.* A téma iránti érdeklődés mellett, *jó nyelvérzék és tárgyalóképesség is szükséges.* Az utóbbi különösen a lányokra vonatkozik, akiket az üzleti ügyekben néha még mindig nem tekintenek egyenjogú tárgyalópartnereknek. *Legalább egy nyelvet a tárgyalási szintig kell fejleszteni, de a többség a negyedik év végén két nyelvből szigorlatozik.* Annak ellenére, hogy az angol nyelv földrajzi elhelyezkedésünk miatt nem elsődleges a közlekedési tárgyalásokban, a diákok zöme (80-90 százalék) „sajnos" ezt választja. *A vállalatok ugyanis előnyben részesítik a németül, oroszul vagy franciául tudó szakembereket.*

Mivel hazánkban a vasúti és a közúti közlekedés, illetve szállítás dominál, az alaptantárgyak döntően erre épülnek. *Speciális képzést a szakszemináriumokon lehet nyerni a hatodik félévtől kezdve. A folyami és tengeri hajózás, a légiforgalom, vagy a nemzetközi közúti szállítás mellett fölvehető például a hírközlési ismeretek szeminárium, amely a postaforgalom szakismereteit nyújtja.* Az alternatív tárgyblokkok keretében a nemzetközi szállítmányozás vagy a közlekedés vállalati gazdaságtana vehető föl. Hasonló a helyzet mint a nyelveknél, az előbbire nagyobb a jelentkezés, az utóbbira nagyobb a vállalatok igénye.

A vállalatok az utolsó évben megkeresik ajánlataikkal a hallgatókat. Vidékről sokkal nagyobb a kereslet, minden évben számos különböző társadalmi ösztöndíjat hirdetnek meg. A nyári szakmai gyakorlat is segít az elhelyezkedésnél.

Ha valaki a gyakorlaton jó benyomást kelt, végzés után szinte már megvan a biztos helye. Ennek ellenére nem szívesen mennek vidékre a végzettek. Pedig a tapasztalatok azt mutatják, hogy ha fölállásuk egy jó állást egy budapesti nem közlekedési vállalat ajánlatáért, szaktudásuk nem kamatozódik, és egy idő múlva megkeresik a képzettségüknek megfelelő helyet.

Princz Ferenc
Onódy Tamás

AZ UTOLSÓ SZÓ JOGÁN

Véleménycentrumokról

A búcsúcikk megírását a legnehezebb újságírói feladatnak tartom. Mert az írógárda tagjai közül mindenkinek megvan a vadászterülete. A cikkírás kezdetben nehéz, még a kedvenc téma esetén is, de idővel szinte már sablonszerűen rójuk a sorokat. A búcsúcikk azonban mindenki számára új és csak egyszeri műfaj. Itt nincs riportalany, nincsenek források, nincsenek jegyzőkönyvek. Csak egy van: az üres papír, amit tele kell írni.

Számomra azért is nehéz a búcsúzás, mert még nem tudom, hogy idén valóban sikerül-e befejeznem az egyetemet. Lapzártakor ugyanis az angol szigorlat előtt vagyok, és a szakdolgozatom sincs kész.

Akkor sincs itt a búcsúzás ideje, ha mindez sikerül, mert még a jövőben is szeretnék cikkeket írni.

Hogy milyen volt az egyetem? Az itt eltöltött négy és fél év? Elég jó. És évek múltával ez az „elég jó" bizonyára „jó"-ra, sőt „kitűnőre" fog változni. Mert kétségtelen, hogy még ez az aládúcolt, omladozó egyetem is oly széles skáláját tudja nyújtani a lehetőségeknek, amelyek egy középiskolában, vállalatnál de még egy kutatóintézetben is elképzelhetetlen. Az egyetemen relatíve szabad a hallgató. Arra az előadásra jár, amire akar, és olyan témát kutat, ami legközelebb áll érdeklődési területéhez. A hallgató különleges irigylésre méltó, státuszát nem a sokszor unalmas előadásokon, vagy a vizsgákon való részvétel joga adja, hanem ez a szabadság. Mert az egyetemista a szorosan vett oktatáson kívül számos öntevékeny körben, mozgalomban részt vehet. Az egyetemi élet lényegét szerintem ezek a „póttevékenységek" adják.

Számomra épp a Közgazdász jelentette az irigylésre méltó pluszt. Nem is maga a cikkírás lehetősége, hanem a szerkesztőség baráti légköre, az ami oly vonzóan hat az érdeklődőkre. Mert a Közgazdász nemcsak lap, hanem közösség, sőt — ahogy a felsőbb fórumokon emlegetik — véleménycentrum. Kétségtelen, hogy az egyetem hangulatát a szerkesztőségben lehet a legjobban érzékelni, és néha befolyásolni is. Ide érkeznek az első hírek, pletykák, de az első figyelmeztetések is.

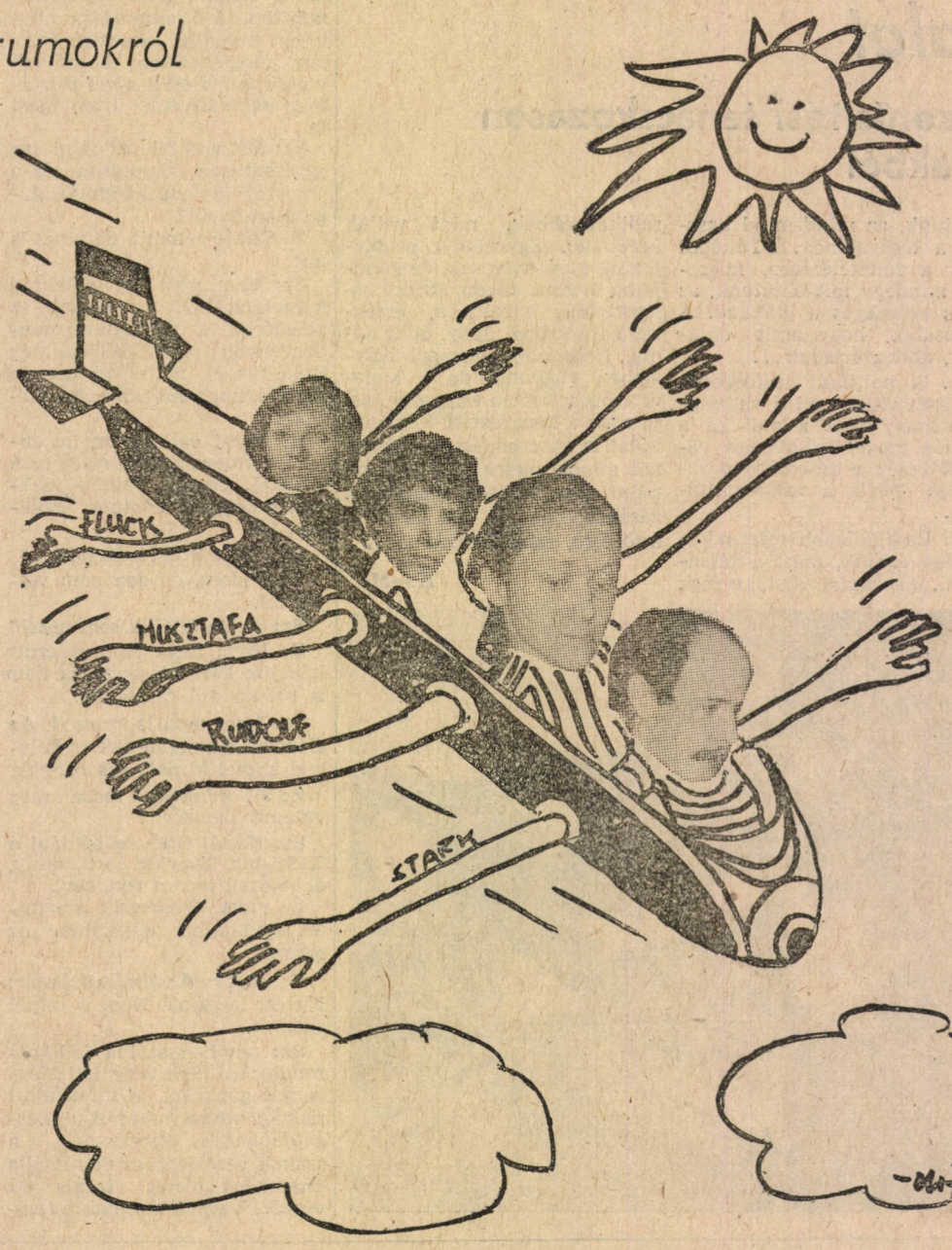

Maga a lap sem rossz, hisz kis példányszámú réteglap lévén itt olyan témákkal is foglalkoztunk, amelyekre más lapok nem mertek vállalkozni. Az elmúlt években különösen nagy port vertek fel a KISZ-ről, a pluralizmusról és a nemzetről szóló viták. A jövő vállalkozó kedvű íróitól is függ, hogy mennyiben tágulnak a lap lehetőségei.

A másodlagos tevékenységi körök közül a téli népművelési gyakorlatnak is sokat köszönhetek. Háromszor vettem részt a 10 napos gyakorlaton, és olyan élményekkel és tapasztalatokkal lettem gazdagabb, amelyeket más úton nem tudtam volna megszerezni. A TNGY adta a keretet ahhoz, hogy független magánemberként, de mégis egyenrangú félként beszéljek egy-egy település tanácselnökével, párttitkárával. Mert a TNGY-sek előtt megnyílnak a szívek, a zárt kapuk, sőt tavaly még az esztergomi primási palota is. A TNGY minden egyetem és főiskola hallgatói számára nyitva áll. Az AIESEC azonban csak a közgazdászoké. A nyári szakmai gyakorlat egyedülálló lehetőséget jelent 2-3 hónapos nyugati tapasztalatszerzésre.

Persze az egyetemi évek nemcsak a másodlagos közösségekben teltek el. Unalmas, feleslegesnek tűnő előadások, szorongásokkal, izgalmakkal teli vizsgák jelentik az érem másik oldalát. A délelőtti órákon gyakran válik sivataggá az élet. A büfé előtti sorbanállás, az ebédlő gusztustalan környezete, az épületek közti lótás-futás nem segíti elő a közösség kialakulását.

De talán, majd 10-20 év múlva, az egyetem anyagi és szellemi felújítása befejeztével ezek a problémák is megoldódnak.

Addig is ... sziasztok.

Stark Tamás

Képek Izland hegyeiről és kősivatagjairól

Egy AIESEC-gyakolat emlékére

Első kép

Csupasz hegyhát szél-elfújta földhalmai imádkozó szirtcsonkjai előttem.
Kősivatag láva-szülte hullámai ringatóznak
a kirekesztettség meleg-puha zúzmó-szőnyegén.
Fekszem.
A táj széles, öntudatlan mélysége fogva tart
s bámulom a gödreiben
barna-szürke-feketén megelevenedő hiányt.

Második kép

Amikor a nyugalom testet ölt
és behatol idegeidbe
körvonalaid lassan föloldja
és az idegen-test-lét
fennakad valahol
amint a gondolatok mint természet-tagadók
lassan kiürülnek.

Fluck Zsuzsa

Napi szükségletté vált

Még mindig emlékszem — mintha csak tegnap lett volna —, arra az első találkozásomra azzal a kedves, bájos, nyitott társasággal, a „Közgáz" szerkesztőséggel. Nem tudom elképzelni, hogy milyen lett volna, az egyetemi életem az eltöltött és a még eltöltendő órák anélkül a közösség nélkül. Szinte mindjárt az elején éreztem, hogy tartozom ahhoz a közösséghez, s egyetemi éveim során spontánul napi szükségletté vált számomra, hogy idejöjjek, találkozzak itt ismerősökkel, velük beszélgetni, vitatkozni, olvasni vagy akár pihenni is a hosszú órák fáradalmaitól. Itt alkalmam volt megismerkedni hallgatókkal, néhány tanárral, és többek között, s nem utolsósorban jó barátságot kötni több emberrel.

De hát cikkem célja egyáltalán nem propagálni a Közgáz szerkesztőséget, hanem inkább, s elsősorban köszönetemet kifejezni annak a közösségnek, s mindazoknak, akik — bármiképpen, vagy bármi módon — jobbá, szebbé és főleg otthonosabbá, felejthetetlenné tették — Magyarországon, most már második hazámban eltöltött napjaimat. Az „utolsó szó jogán" írhattam volna másról is, de valahogy ez kivonakozott ki belőlem. Köszönetet mondani és nem búcsúzni akartam. Legyen ez a cikk első, s nem utolsó szó!

M. Mostafa

Egy ENSZ-szakértő Mozambikról

Ay János, a statisztikai tanszék docense nemrégiben ENSZ-szakértőként Mozambikban járt.

— *Milyen feladattal került ebbe — a számunkra egzotikus — országba?*

— 1980. februárjában érkeztem meg Mozambikba az ENSZ Mezőgazdasági és Élelmezési Szervezetének (FAO) megbízásából. Feladatom az ország mezőgazdasági statisztikai rendszerének megszervezése volt, mivel ez a tevékenység az ország függetlenségének kivívása után (1975.) úgyszólván teljesen megszűnt. Az ország 1975-ig portugál gyarmat volt, majd a függetlenség kivívásakor a korábbi fehér bőrű lakosság több mint fele eltávozott és a szakmai műveltséget szinte kizárólag ők képviselték. A függetlenség elnyerésekor a mezőgazdasági minisztériumnak, mindössze nyolc olyan dolgozója maradt, akik egyetemet is végeztek. Bár a FRELIMO (A Mozambiki Függetlenségi Front) már a függetlenségi harc utolsó éveiben külföldön taníttatta legtehetségesebb embereit, ez kevésnek bizonyult. Az államapparátusba nagyrészt négy-hat-nyolc osztályt végzett emberek kerültek, akik tapasztalatok híján nem is szervezhették meg a statisztikai rendszert. (Például kollégám a mezőgazdasági minisztérium statisztikai osztályának vezetője akkor volt harmadéves egyetemista a maputói egyetemen.)

Az ország szocialista orientációjú, éves és hosszú távú terveket készítenek — a statisztikai rendszert ehhez kellett igazítani.

— *Ha még az ország vezetésében is ilyen nagy problémát jelent a megfelelő szakemberek hiánya, hogyan lehet egyáltalán megoldani az adatgyűjtést?*

— Semmi esetre sem jól bevált európai vagy hazai módszerekkel. Abból kellett kiindulni, hogy a lakosság jelentős része még ma is analfabéta, vagy ha írni-olvasni tud is, a területszámításhoz még nem ért. Ezért például a tartományi vezetőket külön meg kellett tanítani, még a statisztikai adatszolgáltatás legalapvetőbb módszereire is. Többek között problémát jelentett a rendkívüli változatosságot mutató helyi mértékegységek átszámítása a metrikus egységekre. Erre néhány példa: a helyieknek fogalmuk sem volt arról, hogy mi a hektár vagy a kilogramm. Ezzel szemben például a kukoricát a legtöbb helyen „zsák" mértékegységben adták meg, a vetőmagot pedig bádogdobozban. De még az utóbbi sem volt egységes, mert lehetett élelmiszerkonzerv doboza, de a háztartási petróleum doboza is. A vetésterület nem is közvetlenül területként mérték, hanem a felhasznált vetőmag mennyiségéből számították ki visszafelé. Így aztán a kérdőíveket a minisztériumi megbeszélések alapján ugyan, de a helyi feltételekhez és szokásokhoz kellett igazítani.

— *Milyen egyéb nehézségek jelentkeztek?*

— Az ország hivatalos nyelve a portugál (magam is megtanultam ezt a nyelvet) és mindig kaptunk tolmácsot. Viszont szinte minden területhez más tolmács kellett, mert rengeteg törzsi nyelvet használnak. Észak és Dél szinte meg sem érti egymást, és vidéken nagyon kevesen beszélnek portugálul. Csak meglehetősen kevés iskolában oktatják az írás-olvasással együtt. Tovább fokozta a nehézségeket, hogy az infrastruktúra nagyon elmaradott: belső közlekedési hálózat alig van, inkább csak a belső-afrikai országokat, a tengerrel összekötő vasutak és kikötők épültek ki. (Az átmenő forgalmat szolgálják elsősorban.) Még az ellenséges Dél-afrikai Köztársaság is Maputó kikötőjét használja. A távolságok pedig óriásiak: a két legtávolabbi tartományi főváros között 2000 kilométeres a repülőút.

— *Milyen volt az együttműködés a team tagjaival, illetve a helybeli vezetőkkel?*

— A team tagjai fiatal, kevés tapasztalattal rendelkező szakemberek voltak, így először őket kellett eligazítani és csak utána lehetett kiküldeni őket a területekre. A helyi vezetőkkel könnyen szót értettünk, többnyire szívélyes, kedves emberek voltak. Sajnos kevés érdeklődött a statisztikai felmérésekhez, csupán minisztériumi utasításra hajtották végre, és ez azért meg is látszott. Szokatlan volt, hogy míg nálunk elég a kérdőíveket néhány utasítással elküldeni a vállalatokhoz, és kitöltve visszakapjuk, addig ott legalább egy alkalommal el kellett mennünk a felmérést végzőkkel és pontosan megmutatni, elmagyarázni, hogy mit csináljanak.

— *Személyesen adták ki utasításaikat a mozambiki minisztériumban és a tartományokban vagy közvetítőre is szükség volt?*

— A legfontosabb az, hogy az ENSZ szakértőknek nincs utasítási joguk, csak tanácsot adhatnak — amit viszont rendszerint el is fogadnak. Egyébként a munkatársi kapcsolat nyugati jellegű, a beosztottak kevésbé mernek vitatkozni feljebbvalójukkal. De hozzátesszem, hogy első pillanattól kezdve szívélyesen fogadtak, és ez a kellemes, majdnem baráti légkör mindvégig megmaradt.

— *A hivatalos érintkezés mellett alakultak ki személyes kapcsolatok is?*

— Elsősorban a fővárosban, Maputóban a minisztériumi kollégáimmal kerültem közelebbi kapcsolatba, de néha vidéki útjaim során is „vendégeskedésre" került sor. Ezek a kapcsolatok persze elég egyoldalúak voltak, mert a jegyrendszer még a létminimumhoz szükséges élelmiszermennyiséget is alig fedezi, így inkább én voltam a házigazda. Figyelembe kell venni, hogy a fizetésem is sokszorosan felülmúlta a helyiekét, továbbá megszerezhettem mindent azokban a boltokban, amelyekben csak kemény valutáért lehet vásárolni (ahol egyébként mindenki vásárolhat és nem kérdezik honnan eredt a pénze). Maputóban különösen gyakran voltak vendégeim, rengeteget beszélgettünk a szocialista rendszerről általában és Magyarországról is. Alig van lehetőségük az utazásra, a tévéadások is még csak kísérleti stádiumban vannak, így hatalmas az érdeklődés „a külföld" iránt. (Egyébként Maputónak egyetlen napilapja és egy hetilapja van.)

— *Milyen eredményt sikerült elérni két és fél éves kinntartózkodása alatt?*

— Lényegében megszerveztük a szocialista szektor mezőgazdasági statisztikáját, ami a művelt terület kb. 10 százalékát érinti, és legfeljebb a 2 százaléka szövetkezeti tulajdon. A többi hasznosított terület családi művelés alatt áll. Távlati célként egyébként a szövetkezetesítést jelölik meg a lenini elvek alapján.

— *Ha már itt tartunk, milyen fokú a mezőgazdaság gépesítése?*

— Leginkább semmilyen. A családi kezelésben lévő földeket kézierővel műveik meg, ami ásót és kapát jelent. Nagy testű állatot (tehát szarvasmarhát, bivalyt, lovat) csak az ország kb. 20 százalékán lehet tartani a cecelégy miatt, ezért igás állatot lényegében egyáltalán nem alkalmaznak. Ami kevés gép, részben a gyarmati időkből, részben a kismértékű importból rendelkezésre áll, az állami gazdaságoknak jutott. De az előbbi sem jelentős, mert korábban ültetvényes gazdálkodást folytattak a portugálok. Fő exportterményük a kesudió, gyapot, tea, földimogyoró, cukornád, de a függetlenség kivívása után ezek kivitele nagyon visszaesett, így nem jutnak devizához és nem is tudnak szándékaik szerint gépesíteni.

— *Még egy utolsó kérdés: mint magánember milyennek látta az országot?*

— Elsősorban Maputóban tartózkodtam, amely az eddig általam megismert fővárosok között a legszebb. Emellett sokat utaztam is, az egész ország gyönyörű. Számomra csodálatos volt a mindig virágzó természet, a rengeteg olyan növény, amit nálunk legfeljebb virágüzletben lehet látni és ott is csak „kicsinyített" másukat (pl. Mozambikban egy év alatt nő annyit a fikusz, amekkora méret nálunk már különlegességnek számít). Eleinte az is meglepő volt, hogy a Nap „fordítva jár" és, hogy mások a csillagok.

Mások talán az emberek is. A tizenkétmilliós lakosság döntően fekete, de viszonylag sok a keverék és vannak fehérek i. A fajgyűlöletnek pedig nyoma sincs. Az élet sokkal nyugodtabb, türelmesebb, de egyhangúbb is. A lakosság nagyrésze kunyhókban lakik és érvényes ez a nagyvárosok közvetlen környékére is. Nagyon sok a külföldi az országban, főleg a maputói egyetemen és az állami intézményekben. Bár a külföldiek lényegesen jobb anyagi helyzetben vannak, nincs ellenséges hangulat velük szemben a helyiek részéről, de általában is jellemző, hogy az emberek nem ellenfelek, hanem megbecsülik egymást.

Székely Andrea

„Hogy kialakuljon egy egységes nemzeti tartásunk…”

— Rendhagyó beszélgetés Marton Imre professzorral —

Nem is tudom már, ki mondta — valaki közülünk, végző vagy netán végzett diák, de hát nem is ez a fontos —, hogy: „megmondom őszintén, arra nem vagyok különösebben büszke, hogy erre az egyetemre jártam, annál inkább viszont néhány tanáromra!” — és sorolta is a neveket. Ami a gondolat első felét illeti, ki-ki bólintson vagy tagadja ezt meggyőződése szerint — annyi bizonyos, hogy a második részével alighanem majd' mindenki egyetért. Persze, hogy ki, kiben talált érzése szerint tanítómesterére, az minden hallgató legbelsőbb érzékeny műszerétől — önmagától — függ; a fogékonyságától, az érdeklődésétől, az érzelmi-értelmi nyitottságától. Vagyunk néhányan végzett diákok, akik annak idején Marton Imre filozófia óráin, blokk vagy alternatív foglalkozásain véltünk megtalálni bizonyos kérdésekre bizonyos válaszokat, és amikor értesültünk születésnapja alkalmából kapott magas kormánykitüntetéséről, összenéztünk hirtelen: tulajdonképpen a mai, gyakran szorongató valóságban nagyon is hiányoznak ezek a válaszok, az egykori együttgondolkodás élménye.

Ezért is hívtuk meg önt, tanár úr, szerkesztőségünkbe, egy kiadós beszélgetésre: köszönteni szerettük volna már csak a volt diákok nevében is, és mindjárt megragadni az alkalmat, felvetni a legutóbbi (évekkel ezelőtti…) óráink óta felnőtt kérdőjeleket, kétkedéseket, tanácstalanságot.

★

Egy nagyon izgalmas, de ugyanakkor nagyon kemény és elgondolkodtató világ rajzolódott ki e beszélgetésünk nyomán.

„A hatvanas évek sokat ígérő eseményeihez képest több kellemetlen fordulatot hozott az utóbbi néhány év és ez ma sok mindenben meghatározza a közérzetünket” — mondta ön rögtön az elején. — „Tíztizenöt évvel ezelőtt egymást követte a gyarmatrendszer széthullása; az enyhülés optimista folyamata; egy általános gazdasági konjuktúra; a szocialista társadalmak biztató megerősödése gazdasági és politikai értelemben egyaránt, és a példákat még sorolhatnánk. Ezekkel szemben kellemetlen meglepetés volt rádöbbenni, hogy a kialakult struktúrák merevebbek, mint azt e folyamatok sejtették, és hogy maguk a folyamatok is megtorpanhatnak, sőt! Emellett az is nyilvánvaló lett, hogy a szocialista társadalmakban is felhalmozódott egy sor strukturális probléma. Mindez elvezetett a mostani feszült helyzethez, és ahhoz a felismeréshez, hogy nem is várható, hogy a tényleges kilábolás (lényegében a világrendszer átrendeződése) rövid idő alatt bekövetkezik. Ezt érezzük ma és különösen önöket zavarhatja ez, hiszen az új nemzedékre vár majd elsősorban, hogy reagáljanak erre az új helyzetre. Egy meglehetősen lassú folyamatra kell számítanunk — voltaképpen ennek tehetetlensége nyomaszt már most is láthatóan sok fiatalt, és ez teljesen érthető is, csak éppen kibújni nem lehet belőle semmiképpen.”

Való igaz, ebből a szempontból gyakran más dimenzióban gondolkodik, más „fontossági sorrendben” értékeli a közvetlen valóságot egy

— akár marxizmust is tanuló — mai fiatal. Lám, e beszélgetés során is ön világtörténelmi folyamatról, egy világrendszer mozgásáról, geopolitikai összefüggésekről beszélt; mi elsősorban a saját egzisztenciális jövőnk nehézségeit, hozzá országunk (gazdaságunk) számunkra néha már-már kiszolgáltatottnak tűnő

külső helyzetét —, és ráadásként a néhol a demokráciát is sértő bürokratikus merevséget, a gyakran nehezen kitapintható „falakat” említettük, ezt érzékeltük közvetlenül. Amiből az is kiderült, hogy a két oldal összekapcsolása gyakran nem egyszerű dolog.

„Igen a fiatalok általában nehezen tudják a világrendszer egészét beépíteni a nemzeti társadalom megítélésébe” — mondta ön eltöprengve. — „Elvonatkoztatnak attól a világrendszertől, amely jelentősen hozzájárult a nemzeti társadalmak kialakításához és ma is behatárolja azok mozgási lehetőségeit. Emellett nincsen történelmi érzékük. A pillanatból indulnak ki, és nem vizsgálják annak előzményeit. Általában csak kivetítik ezt a pillanatnyi állapotot (közérzetet) a múltra és a jövőre. Ebből adódik gyakran a perspektivátlanság és a kilátástalanság érzete is.”

Aztán a következőkkel folytatta.

„Ha összességében akarjuk értékelni a helyzetünket (rendszerünket), akkor azt kell vizsgálni, hogy mit értünk el 1917 óta a világ egésze, története, fejlődése szempontjából, és hol a helyünk, mi a szerepünk ebben a mai világban. Saját programunk pozitív részéből még sok minden nem sikerült megvalósítanunk, ez tény. Viszont azt is látni kell — és itt már egyértelmű a helyzet —, hogy megbontottunk, meggyengítettünk egy addig homogén, de számtalan szempontból túlhaladásra ítélt világrendszert. Tulajdonképpen már maga a 1917-es forradalom is úgy jelentkezett, mint az egyedüli pozitív válasz azokra a reményekre, s arra a hatalmas kiábrándultságra, amelyet az első világháború váltott ki. Ezért is volt olyan vonzó szerte a világon. A gazdasági világválság idején a fasiszta „megoldással” szemben megint komoly alternatívát képviselt. Utóbb aztán döntően hozzájárult éppen a fasizmus megsemmisítéséhez, és ezzel közvetve a népi demokráciák létrejöttéhez, valamint a gyarmatrendszer széthullásához is. Az is történelmi léptékű eredmény, hogy az emberiség életében először érte el az elnyomottak katonai ereje az ellentábor katonai erejét. Részben ezzel függ össze, hogy ma már távolról sem lehet olyan egyértelműen felosztani a világot centrumra és perifériára, mint évtizedekkel ezelőtt. Sokkal nagyobb erővel rendelkezik a periféria — képes arra, hogy bizonyos mértékben ellenálljon. Külföldön jártamban fejlődő országbeli ismerőseimtől gyakran kérdezem: számukra vajon jobb lenne-e, ha a szocialista rendszer megszűnne… És bárhogyan is ítélik meg e rendszer eredményeit vagy visszásságait, a válasz mindig egyértelműen nemleges. Alapvető részei, feltételei lettünk azoknak a tendenciáknak, amelyek világméretekben szolgálják a kapitalizmus meghaladását — ez történelmi fontosságú eredményt, és helyzetet jelent a számunkra.”

★

Valóban ez az a dimenzió, amelyben sok minden a helyére kerül, s amely megerősítheti a hitünket, például az „egész” értelmét illetően. Csak az a baj, hogy a napi útvesztők sűrűjében, ettől még gyakran elcsüggedhet az ember. A közvetlen élmények napi reakciója ez —, hiszen végül is ma és itt, ebben a valóságban élünk.

„Kétségtelen, kissé kiábrándító ma a világ” — mondta erre ön — „de ma már az egész világ ilyen. Általában «nehezebben mennek a dolgok», nemcsak nálunk, mindenütt, és ez olyan adottság, amivel meg kell tanulni együtt élni. Különösen nekünk, akik újra és újra rákényszerülünk, hogy bekapcsolódjunk egy olyan nemzetközi gazdasági rendszerbe, amit döntően a tőke ural. Az a tőke, amely egyrészt eleve a mi meggyengítésünkre törekszik, másrészt maga is egyre komolyabb nehézségekkel küzd. A profitráta ma világméretekben csökkenő tendenciát mutat, amelyen pénzügyi manipulációkkal, munkahelyek vagy éppen munkaerők kitelepítésével, radikális költségcsökkentésekkel próbálnak úrrá lenni. Nehezebbek lettek tehát azok a feltételek, amelyek között létezünk és fel kell készülni rá, hogy ez lehet még rosszabb is. A gazdasági problémák erősödésével pedig a politikai-ideológiai helyzetünk is érzékenyebbé, esetleg ingataggá válhat. Kérdés, mire akarjuk (tudjuk) mindezt felhasználni?! A nehezebb körülmények többféle választ is indukálnak: lehet kemény kézzel szorosabbá zárni a sorokat; lehet a konfliktusok láthatóvá tételével szélesíteni a párbeszédet, s kialakítani egyfajta nemzeti konszenzust; és azt is lehet, hogy kiviszik az embereket az utcára… A nehezülő valóság — objektív realitás. A szubjektív oldalt a mi döntésünk jelenti: hogyan fogunk mindenre reagálni?”

Elgondolkodtató alternatívák… Különösen, ha belegondolunk mindannak súlyába, amit ezután mondott.

„Nézzék, ezt az országot, ezt a népet, ebben a században csalódások tömkelege sújtotta. Egy, a vesztesek oldalán átélt világháború, amit követett egy utóbb levert forradalom…, aztán egy újabb vergődő kísérlet, megint kudarccal; utána jött egy még véresebb háború, ismét a vesztesek között maradva; majd újra egy nekibuzdulás, és aztán újabb tragédia 56-ban… Még elmondani is sok. A mai politikai vezetés nagy érdeme, hogy felismerte: valahogy meg kell nyugtatni ezt a népet. Hagyni kell nyugodtan élni… Legújabb kori történelmünknek egyetlen olyan szakasza sem volt, mint az elmúlt negyedszázad. Valószínű, hogy eközben a lehetőségeinkhez képest túlszaladtunk. És ennek most ára van, ez is érthető. De akkor azon kell töprengenünk, hogyan lehetne mindezt újabb drámai megrázkódtatások nélkül áthidalni. Hogyan lehet megőrizni a nemzeti konszenzust a nehezebb körülmények között is? Sajnos kialakult az a rossz szokásunk, hogy hosszú időn át, mindig csak a vívmányainkat éltettük, s arról nemigen esett szó, hogy hogyan tudnánk megváltoztatni azt, ami fékezi az előrehaladást. Ilyen előzmények után jutottunk el a mai helyzethez, amikor a sajátos gondjaink mellett a világrendszer válsága is felhalmozódott, és halaszthatatlanul rákényszerültünk a valós kritikára és az új utak kijelölésére. Tulajdonképpen ez az, ami a fiatal generációra vár. Nem a levertség, a sopánkodás, hanem az adott körülmények elfogadása és persze módosítása. Nem szabad elfogadni a passzív lemondást, sőt éppen most az eddigieknél is nagyobb életrevalóságra, kezdeményezésre, ötletekre van szükség, hogy meg tudjuk haladni ezt a helyzetet. Alkotó módon alkalmazkodni kell ahhoz, amit ma nem tudunk megváltoztatni a világban, ugyanakkor kellő bátorsággal folytatni kell az 1956-ban elkezdett reformpolitikát. Tehát ne az legyen most a cél, hogy megpróbálunk mindenáron még tovább előre szaladni, mert ezt sem a saját lehetőségeink, sem az adott világ politikai és gazdasági feltételei nem teszik lehetővé. Arra viszont törekedjünk, hogy megőrizzük és tovább színesítsük sajátos magyar vívmányainkat — nem mások (és különösen nem a szövetségeseink) ellenében, hanem egyszerűen önmagunk mellett, önmagunk számára. Hogy végre kialakulhasson valamiféle egészséges nemzeti tartásunk, büszkeségünk. Nem másokkal szemben, hanem saját eredményeink termékeként, annak tudatában, hogy sajátos módon járulunk hozzá a szocializmus megújulásához. Ez kell hogy legyen az önök generációjának a programja, és ennek tükrében és felelősségével kell a mai helyzetet értékelni, és felkészülni esetleges nehezebbé válására is.”

★

Igen, csak éppen ez a felelősség az, amelynek súlya alatt az ember könnyen elbizonytalanodhat. Ami eredetileg eszköz volt egy tágabb történelmi folyamat szempontjából („megnyugtatni ezt a népet”), az utóbb már céllá válhat, gúzsbakötheti vagy legalábbis tétovává teheti a kezdeményezést vagy a kritikát. Amit folyamatában, elméleti-eszmei összefüggéseiben még átláthat az ember, azt nehéz lefordítani a hétköznapi cselekvések világára. Kétkedővé teheti azt, akié a döntés joga: hátha azzal árt, ha mozdul (és mozdít…), ha valamit megváltoztat, ha cselekszik… Érzékelni, kitapogatni a külső realitásokat, és felmérni múltunk felelősségét, ez egy dolog. Benne élni, dönteni és tenni a dolgunkat a napi valóságban — ez a másik. Van-e recept az összekapcsolásukra?

Ekkor ön a tanítás, a kutatás, az elméleti munka fontosságát említette.

„Ha az ember szolgálja is a politikát — mondta —, azért ne legyen a politika kiszolgálója. Az elméleti munka felelőssége mind pontosabban feltárni azt a valóságot, amelyben élünk. Való igaz, ma mindenekelőtt a »geopolitika« kormányozza a világot. Törvényei vannak ennek is, első logikája, sajátos mozgásformája. Hogy egy példát mondjak: most megbukott a Schmidt-kormány — ha netán megbukna Mitterrand is, Papandreu is, és jönne egy homogén konzervatív hullám, ez objektív adottságként szűkítené be a mi mozgásterünket, lehetőségeinket is. Az elméleti kutatás feladata kitapintani a létező politikai realitásokat, tendenciákat, azok logikáját. Igaz, ezek gyakran felettébb durva dolgok — de hát ma a világ is az… Annál inkább fontos pontosan ismerni, és főként: ténylegesen ismerté tenni mindenki számára!”

Talán nem véletlen, hogy innen aztán beszélgetésünkben egy — ehhez nagyon szorosan kapcsolódó, de egyébként már gyökeresen más kérdéseket feszegető — területre tévedtünk: egyetemünk mostani oktatási problémáira. Ahol önnek éppen úgy adódtak kérdései, gondjai, mint e beszélgetésen részt vevő végzett, vagy még „aktív” diákoknak. De hát ez már egy egészen más témakör, és különben is, itt inkább csak a felvetésekig jutottunk, konkrét megoldást (ha ugyan tekinthető annak) csak egyet találtunk: a saját példánkat. Ezt a mostani találkozást, beszélgetést, amelyhez hasonlóra valójában még nagyon sokra volna szükség, tanórán vagy annak keretein kívül — tulajdonképpen mindegy. A lényeg az, hogy legyen. „Értelmet, biztatást ad az embernek abban, amit csinál.” — mondta ön utólag. Nekünk pedig sok-sok tanulságot, segítséget. Ezúton is köszönjük, tanár úr!

Fóris György

Zelles Sándor az ÉV-titkár

Az I. évfolyam küldöttgyűlésén választották meg ÉV-titkárnak Zelles Sándort.

Zelles Sándort ebből az alkalomból megkértem beszéljen önmagáról, vállalt feladatáról, a vezetőség munkájáról.

— Budapesten tanultam az Árpád Gimnáziumban, ott a KISZ-életben, mint szervezőtitkár vettem részt. Az egyetemi KISZ-ről már akkor sokat hallottam barátaimtól, ismerőseimtől, így ezzel kapcsolatban nem voltak illúzióim, s ezalatt a három hónap alatt tulajdonképpen azt tapasztaltam, amit vártam. Tudom, hogy nagy probléma a hallgatók passzivitása, remélem, hogy ezen tudunk majd változtatni. Úgy érzem, tisztségem nagy felelősséggel jár, egész embert kíván.

— Miben látod a vezetőség megalakulásának jelentőségét, melyek a legfontosabb feladataitok?

— Az évfolyamvezetőség az öt funkción keresztül mindenekelőtt összefogja az elsősök tevékenységeit. Most már van egy saját érdekvédelmi szervünk, amelyhez bármilyen ügyben fordulhatunk. Összehangolja az alapszervezetek működését, tartja a kapcsolatot az alapszervezeti KISZ-aktívákkal. Feladatunkat akkor látjuk el, megfelelően, ha minden probléma eljut hozzánk, s ezeken segíteni is tudunk. És természetesen sok tartalmas programmal szeretnénk színesebbé tenni a gólyák életét.

— Kiknek a segítségére számítotok?

— Biztosan vannak olyanok, akik azt mondják: „Végre megalakult a vezetőség, most már minden az ő dolguk, nekünk nem kell semmit csinálni.” Szerencsére azt hiszem, ez a kisebbség, már kialakult egy olyan mag az évfolyamon, amely tennivágyó emberekből áll. Az instruktorok közül is többben felajánlották segítségüket. Ennek nagyon örültünk, tapasztalataik bizonyára hasznunkra válnak majd. Tanáraink jótanácsait is várjuk.

— Milyen konkrét terveitek vannak a közeljövőre?

— Mi rendeztük a 6-i Mikulás-bált, hamarosan megkezdjük a téli tábor szervezését, amely jó alkalom lesz évfolyamot érintő különböző dolgok megvitatására. Sokszor tapasztaljuk, hogy kellő tájékozódás nélkül innen-onnan összeszedett információk birtokában bocsátkozunk különféle vitákba. Éppen ezért szeretnénk beindítani egy előadássorozatot, amely mindenkit érdeklő alapvető problémákkal foglalkozna. Másik tervünk: megpróbáljuk elérni, hogy a tanszéken folyó üléseken egy-egy elsős is képviselje az érdekeinket.

Fekete Katalin

Az instruktorok védelmében

Hetek óta lassú, de kitartó aknamunka folyik az instruktorok ellen. Állandó támadásoknak vannak kitéve, már-már divat, hogy bármiféle passzivitásért őket teszik felelőssé.

Aki csak teheti — bármilyen fórumon, legyen az a Közgazdász, a Klub-Közlöny, vagy akár a Gólyabál szervező bizottsága — nem mulasztja el, hogy hátulról oda-, illetve (elnézést) alá ne vágjon az instruktoroknak. Természetesen személytelenül, kockázatmentesen, és természetesen névre szólóan. Az instruktorok eleddig hallgattak. Most azonban megszólaltak, és valószínűleg a legrosszabb módját választották a visszavágásnak. Ugyanis a Klub-Közlöny legutóbbi számában megjelent néhány sor, sokkal többet árt az instruktoroknak, mint használ. A vitát ez a néhány sor a személyeskedés síkjára terelheti. Erre pedig nincsen szükség.

Kedves instruktorok! Én, mint elsős szeretnék köszönetet mondani azért, hogy megtettétek helyettem azt, amit ilyen rövid idő után minden bizonnyal nem sikerült volna megtennem. Köszönöm azt, hogy legalább két hónapig rátok támaszkodva „belejöttem” az egyetemi dolgokba.

Figyelem! Egészen új dolog következik. Megállapítást nyert, hogy az instruktor is ember. Teherbíró-, és türőképessége nem végtelen. Ezért egész egyszerűen nem lehet egyetérteni néhány elsősnek bizonyos instruktorok személye ellen szóló igazságtalan vádjával. Mert az nem reális, ugyanis arra a megbeszélésre, amelyet az instruktorok vezetősége tartott saját tagjairól, nos erre a megbeszélésre csak olyanok mentek el, akiknek valamilyen negatív tapasztalatuk volt…

Kedves Instruktorok! A piszkálódókat személyeskedés helyett — együtt, velünk közösen, bármilyen jól sikerült akcióval elnémíthatjuk. Folytassuk azzal a tűzzel — ahogyan indult, ahogyan indítottátok.

Náray Vilmos

Száz éve született Kodály Zoltán

Illyés Gyula:

Bevezetés egy Kodály-hangversenyhez

(Az ünnepelt 80. születésnapján a kecskeméti színházban fölolvasta a szerző.)

Föllendül azonnal a karmester-pálca
s megzendül — nem a zenekar,
hanem ami van körben temető;
megzendül ami van (ó s fiatal!)
síri mező,
majtényi, mohácsi, muhi mező,
anyádért, apádért,
esendő hazádért,
ami volt sírba és sárba vesző,
ami volt hősvértől pirosult gyásztér,
egri üszök és drégelyi várfok,
onnan tör elő,
amit hallani vártok —

e zenekari mélyből árad elő,
de nem a jaj,
rosszul vártátok, nem, nem, nem a jaj,
hanem az erő,
az a gyökérmélyű erő,
az a múlt-táplálta erő, mely érted
száll harcba, jövő:
örökös élet.
Ezt, ezt kereste ő
és ezt találta,
kezében a pálca:
vasvessző, mely a temetőt veri
s marsalbot, ha szólnak ütegei;
ezt rendezi ő,
az elszánt, a konok,
akinek a sírok üregei
dobok, dobok,
ezt hozza ő,
búval, de hittel is tele,
ezzel jön ő,
a hangok s lelkek megváltó mestere.

Karmester, nemcsak ezt a kart
vezényled, jól tudod,
hanem egy népet, a magyart,
villanjon homlokod;
akinek hangszekrénye lett
vártömlöc, temető
s kéz-intésedre égre kelt
a poklot-szenvedő;
ki jajból sajtoltad a dalt,
búból az örömet,
vereségből a diadalt —:
családod, sereged,
éneklő kórusod vagyunk
s ki nem dalol, az is
tudja már, szívós karnagyunk,
mi helyes, mi hamis;
mert egybe álltunk általad
s az is, ki nem dalol,
érzi a Lét, a Rend szabad
összhangját valahol.

Egy táncos pályakezdése

Balettek popzenére

A pályakezdők gondjai, problémái, örömei — a szakterületek sajátosságaitól függetlenül — sok általános vonást tartalmaznak. Jó példa erre ez a beszélgetés, amelyet Jezerniczky Sándorral, az Operaház fiatal címzetes magántáncosával folytattam, a „Balettek popzenére" című produkció kapcsán.

— Hogyan kezdődött a pályafutásod?

— Ötévesen ismerkedtem meg a táncos mozgással, Feleki Kamill feleségének balettiskolájában. Természetesen nem az én „tánc iránti elhivatottságom" vitt le a próbaterembe, hanem a szüleim. Itt apró darabokat tanultunk be, melyeket év végén vizsgaelőadáson mutattunk be, főként a szülők és hozzátartozók nagy örömére. Iskolás koromban nagyon szerettem focizni. Délutánonként a fiúkkal rúgtuk a labdát és természetesen egymás lábát is. Gyakran teljesen összerugdosva érkeztem a próbákra, ezért választanom kellett a két „műfaj" között. Maradt a balett.

Tízévesen jelentkeztem a balettintézetbe, s a nyolcadik szűrővizsgán estem ki. a cél kapujában. Nagyon fájt, hogy az utolsó lépésnél buktam el, ezért a következő évben — dacból — ismét megpróbáltam bejutni — de már sikerrel. Azt hiszem, ez volt az az időszak, amikor kezdett igazán érdekelni a tánc, s valamiféle elhivatottság érzése fejlődött ki bennem.

— Milyen volt a balettintézetben eltöltött kilenc év?

— Nagyon sok élményt és újdonságot hozott. Először népitáncot, akrobatikát, s mellette a kevésbé szeretett szolfézst és zongorázást is tanultuk. A hatodik évfolyamtól jöttek azok a „tantárgyak", amelyekre egy táncosnak közvetlenül szüksége van. Ilyenek az emelés óra, színészmesterség és operarepertoárokból tanultunk be részleteket. Az érettségi után következett az egy év művészképző, majd a diploma. Az itt eltöltött kilenc esztendőt egy zárókoncert fejezte be, amelyen mint legjobb növendék, nívódíjat kaptam a Táncművészek Szövetségétől.

— Kikerültél a „nagy betűs életbe". Mi a következő állomás?

— Moszkva. Egyéves ösztöndíjat kaptunk a partnernőmmel. Rengeteg tanulás, meglevő tudásunk csiszolása. 1979 óta az Operaház tagja vagyok és '81-ben, két év után már Operaházi címzetes magántáncos lettem.

— Milyen volt kész, „teljes jogú" táncosként szembenézni a feladatokkal?

— Nagyon nehéz. A számos betanulnivaló mellett mintegy 170-180 — mi így nevezzük — szolgálatot adtam egy évadban, ami nagyon sok, de ilyenkor még nem lehet válogatni, minden felkínált lehetőséget el kellett fogadni. Sokat izgultam. Az előadások előtt úgy éreztem, hogy mindent elfelejtettem, s ha kimegyek a színpadra, azt sem tudom, hogy hová kell lépnem. De amikor felhangzott a zene, és a kollégákkal a színpadra léptünk, automatikusan „beugrott" minden mozdulat, vitt magával a többi táncos.

Ekkor táncoltam Medveczky Ilonával egy éven keresztül a Moulin Rouge-ban, ahol az előadások után kezdődött a „második műszakom", amely azonban rendkívül hasznos volt. Ebben a műfajban ugyanis teljesen le kell vetkőznie az embernek a gátlásait, nem lehet, hogy az arcán tükröződjön a szorongás, az izgalom, mert a közönség fél méterre ül az előadótól. Teljesen fel kell oldódni és nem szabad zavarba jönni a közönség által tett különféle megjegyzésektől sem.

— Mostanában hogyan telik el egy átlagos napod?

— 8-kor kelek, fél 10-től 2-ig tréning, ha aznap van előadás, akkor azt elpróbáljuk, este fellépés és csak éjfél körül érek haza. Ha nincs este előadásunk, akkor délután is van próba, 5—7-ig, ilyenkor tanuljuk be az új anyagokat. Egyetlen szabadnapom a hétfő.

— Hány éves korig lehet valaki aktív táncos?

— Ez mindenkinek saját belátására van bízva. Van, aki érzi, hogy hol a határ, van aki nehezen, vagy éppen nem akarja észrevenni, de 40 év felett egyre nehezebb. Sok betegség, sérülés fordul elő, kopnak a csigolyák, az ízületek, eresednek a lábak. Mire egy táncos eljut pályájának befejezéséhez, szinte teljes roncs.

— Az Operaház bezárása nem okozott törést a táncosokban?

— Kisebb kétségbeesés uralkodott el a táncosok között is. Az Erkel Színházon osztozni kell az énekesekkel, így jóval ritkábbak lettek a balettelőadások. Szerencsére — az ambíciózus Bán Teodórának és Keveházy Gábornak is köszönhetően — megalakult egy kamaratársulat, amely kisebb méretű színpadokon is fel tud lépni. Így született meg a Balettek popzenére című összeállítás.

— Tudatosan a fiatal közönség felé próbáltatok orientálódni azzal a választással, hogy popzenére táncoltok?

— Nem, ez egy ösztönös választás volt. Tulajdonképpen először nemcsak popzene szerepelt a műsoron, hanem közkedvelt klasszikusok is. Ez az arány aztán folyton változott a „könnyű műfaj" javára. Tavaly a budai Vigadóban kerültek színre ezek az előadások, s mindig telt ház volt — a borsos árú belépőjegyek ellenére is. A produkció — a lelkes közönség elismerésén kívül — nívódíjban is részesült, s több külföldi meghívást is kaptunk.

Valóban igaz, hogy a fiatalok szívesen jöttek ezekre az előadásokra. Úgy érzem, a Bejart — balettnek nagy szerepe van abban, hogy hazánkban a fiatalabb nemzedék is megszerette ezt a műfajt.

— Milyen a magyar közönség — a művész szemével?

— Lelkes, de korántsem olyan, mint nyugaton. Ott egy-egy sikeres, fűtött hangulatú előadás után egész tömegek képesek várni és éltetni az előadókat a művészbejárónál és autogramokat kérnek a műsorfüzetükbe. Tehát valami maradandó, kézzel fogható emléket is akarnak.

— Mi a legutóbbi munkád?

— Nemrégiben műsorra került a Tűzmadár című balett, amelynek főszerepét táncolom. Az utolsó simításokat Münchenben végeztük el.

Repertoárunkat is tovább bővítjük. Holland koreográfus vezetésével most tanultunk be egy — három egyfelvonásosból álló — darabot, melynek címe: Emlékmű egy halott fiúért. Mindháromban a főszerepek egyikét kaptam meg.

— Pályádon további sok sikert kívánunk.

Winkler Katalin

A SEMMI EROTIKÁJA

Nincs ilyen könyvünk és remélem nem is lesz soha — hangzott a felelet Dublin legnagyobb könyvesboltjában, amikor valaki az Ulysses után érdeklődött. 1960-at írtunk.

1920-ban az Egyesült Államokban elkobozták és elégették azt a folyóiratot, amely részleteket közölt az Ulyssesből. A New York-i Erkölcstelenség Ellen Harcoló Társaság pert indított pornográfia terjesztésének vádjával. 1922-ben Párizsban mégis megjelent. Első megrendelői Yeats, Hemingway és Winston Churcill voltak. Tíz éven át szenvedélyes perek követték egymást, amelyek ellen 1927-ben a világ 167 szellemi kiválósága, köztük Einstein, Eliot, Galsworthy, Thomas Mann, Romain Rolland, Bertrand Russel memorandumban tiltakozott. Csak 1936-ban jelent meg Angliában az első szöveghű kiadás.

1958-ban a brit alsóház elé került az Ulysses kiadásának ügye. Első kritikáinak megjelenése után fél évszázaddal szinte minden kritikus és író a XXI század egyik legnagyobb alkotásának ismeri el az Ulyssest. Még nemrégiben is Joyce hazája, Írország volt az egyetlen ország, ahol hivatalosan tiltották Joyce nagy művének terjesztését, őt magát pedig pornográf írónak, őrültnek és renegátnak tartották. Joyceról ma már világszerte tömérdek könyv jelenik meg, s az esszék, cikkek száma sok ezerre rúg. Mindezek ellenére az Ulysses, és írója, James Joyce a XX. század talán legnagyobb irodalmi rejtélye maradt.

Joyce 1912-ben született, tizenheten voltak testvérek. Gyermekkorától fogva zárkózottság jellemezte, belső magányát hűvös udvariassággal

palástolta. Aszociálisnak, pöffeszkedő nonkomfortistának tartották. Elidegenedett családjától, hazájától, 1904-ben elhagyta Írországot, igyekezett gyökeret verni többek között Rómában, Velencében, Zürichben. Nyomorgott, szeméről tizenegyszer operáltak le hályogot. Élettársához szinte csak testi kapcsolat fűzte. Amikor a németek lerohanták Párizst, barátai Svájcba menekítették. 1941-ben meghalt.

Az Ulyssesre saját számításai szerint húszezer órát áldozott nyolc esztendő alatt. Az Odüsszeiát a legszebb, és legteljesebb témának tartotta, nagyobbnak és emberibbnek a Hamletnél, a Don Quijote-nál, az Isteni Színjátéknál, vagy a Faustnál. Az Ulysses az angol eredeti kiadásban 732 oldalas, 18 számozatlan epizódot tartalmaz. Önéletrajzi elemekre támaszkodik elsősorban, Dublinban játszódó cselekménye 1904. június 16-ának reggelén kezdődik és valamivel több, mint 18 órán keresztül tart. Alapmeséje szerény: egy Poldynak becézett, 38 éves, magyar származású ír zsidó egy napja. Odüsszeusz, Ithaka királya Joyce könyvében egyszerű hirdetési ügynökké devalválódik, Penelopé pedig, a hű és becsületes feleség szimbóluma meglehetősen szabad erkölcsű nőszeméllyé. Az Ulyssest Poldy feleségének, Molly Bloomnak hosszú, egocentrikus belső monológja zárja, amelynek központi témája a szex és a múlt, többek között a Gibraltárban töltött ifjúkor, amelyben ugyancsak az erotikus képek és élmények uralkodnak. A lassú folyóként áradó, interpunkció nélküli, az eredetiben vagy negyven oldalt számláló monológ végére Molly elég messzire távolodik érdeklődési körének fiziológiai-szexuális körétől: „Téboly az egész. Hazafiság, halottsiratás, zene, a faj jövője. Lenni vagy nem lenni. Az élet álma véget ért".

A SZKÉNÉ Színházban Molly monológját rendezte meg Szikora János. A tíz előadás a SZKÉNÉ Színház és a Magyar Rádió kísérleti kvadro stúdiójának közös produkciója volt.

A helyet keresgélő publikumot a lehető legszabályosabb nézőtér fogadta: elöl párna, utána padsor, a dobogón karosszék. Díszlet helyett, annak hiánya, a bal sarokban egy szék áll csupán. Furcsa hangzású, egyre hangosabb zenére alszanak ki a fények. Megszűnik a mocorgás, mindenki a nyakát nyújtogatja, tekinget, miért nem kezdődik már? Holott már régen elkezdődött: a kínossá váló sötétség szükséges feltétele a produkciónak, rejti a befogadót a többiek tekintete elől, megengedi a teljes ellazulást. Molly már beszél. Hangját a látvány hiánya és a kvadro fantasztikussá teszi; hol ebből, hol abból a sarokból szól, néha érezhetően elmozdul, mintha a színésznő a nézőtér körül, futtában mondaná, egymásra és a zenére csúsznak a mondatok, hangzavar vált kínos csöndet. Az elviselhetőség határai érintésnyi közelségbe kerülnek, ég a szem a sötéttől, mire fölfedezi a karosszékben végződő hanyagul szétvetett lábakat, a nő helyén tompa sötétség. Sok már a zaj, s ingerlő a monológ tartalma is: erősen naturalista, a férfi és a női nemi szervek működését, az emésztést és annak melléktermékeit részletezi, megélt és elképzelt szerelmi aktusok leírása, vágyatébresztőké, rutinszerűeké és undorítóaké vegyesen. A monológ álom és ébrenlét határáról szól, a beszéd mezője egyértelműen az önkontrollon túli; az önmagunkkal gyakorta folytatott belső monológtól a tudatalatti, szavak nélküli tartományig terjed. Menekülési kényszer támad a sötétkamrába zártakra, a jólneveltség, a kíváncsiság, a meglepetés azonban székében tart mindenkit. A tűrhetőség határán jóval túl, Molly elalszik végre, néhány másodperces csönd süt a hangfalakból.

Mindent a szemnek a következő képben. Zene szól, megelevenednek a combok, a folytatás fölfelé és lefelé sem rosszabb a vártnál: tökéletes női testen legelnek feltehetően sóvár pillantások. Kilép cipőjéből, leveti ékszereit, megiszsza borát, testét illatos olajjal keni be, készülődése egyértelmű. Hangulatba hozza testét, tudja, hogy minden eljátszható vele, jöjjön hát a szerelem mozgásvilága! Minden megtörténik, ami egy női testtel megmutatható, a biológia természetessége triviális. Öröme múltával a nő felveszi kellékeit, bevásárlócekkerben csörömpöl a hétköznapok nyomora. Testileg ez talán a legizgatóbb rész, de lelkileg az utolsó a legerotikusabb.

Teljes némaságban zajlik az utolsó felvonás. Megnyílik a fal, kis dobogón két papír babaház: tisztes családi otthon kívülről és belülről, virágos tapéta, parányi papírbútorok, a falakon festmények. Éles megvilágítást, erős sárga fényt kap az idill hátulról, majd kiderül, hogy nem is csak fény ez, hanem láng is. A tűz hirtelen kap a házakba, de az erősebb lassú méltóságával pusztítja el őket. Megtisztulás? Pusztítás? Emlék vagy látomás? Meghal valami, vagy éppen most születik? Mi hiányzik jobban, ami volt és elmúlt, ami lehetne, de nincs, aminek lennie kéne bennünk legalább?

Nem marad csak a két drótkeret. Bennük, közöttük, alattuk, fölöttük elterpeszkedik a hiány.

(M. G.)

Évforduló

A legendás és halhatatlan liverpooli kvartett emlékére

Közeledik a karácsony, amely szerte a világon a családi szeretet, a béke és a boldogság ünnepe. Az emberek e napon egymásra és szeretteikre gondolnok. Sokunk szívében ez a szép ünnep szorosan összekapcsolódik John Lennon alakjával, aki 1972-ben — a vietnami háború borzalmai és az írországi véres események idején — ezt az üzenetet küldte egyik gyönyörű dalában a békeszerető emberekhez:

„... Itt van hát a karácsony
Gyengének és erősnek
Gazdagnak és szegénynek
a világ oly rossz
Boldog karácsonyt
Feketének s fehérnek
Sárgának és vörösnek
Fejezzünk be minden öldöklést..."
(J. Lennon—Happy Xmas)

John Lennon olyan ember volt, aki tudta, hogy emberek milliói figyelnek szavára a világon mindenütt, s ezt a népszerűséget egy igaz eszme, a béke és az emberek boldogságának szolgálatába állította. Nem volt politikus, sem filozófus, egyszerűen meggyőződéses pacifista. Az általa is megálmodott eszmék a józan emberiség legdédelgetettebb álmai közé tartoznak, nemzedékről nemzedékre hitet s erőt nyújtva nekünk az élet folytatásához, s hogy a lét, a létezés, az élet fogalmával telítődjünk.

„... Képzeld el,
hogy nincsenek országok —
nem nehéz,
Nincs miért ölni vagy
meghalni
S nincsen vallás sem
Képzeld el az embereket,
Hogy békében élnek..."
(J. Lennon—Imagine)

NÉGYEN — EGYÜTT. 1982. nemcsak John Lennon tragikus halálának — s vele együtt milliók reményei, eszményei szertefoszlásának — évfordulója, hanem egy zenei forradalom (mely azóta legendává vált) kezdetéé is.

Az utóbbi eseményhez kapcsolódó dátum 1962. október 5-e, amikor egy magát Beatlesnek nevező csaknem ismeretlen liverpooli zenekar átütő sikert ért el „Love me do" című dalával. A dallam s a dal szövege egészen egyszerű, a vokál ivelt és kristálytiszta, s a háttérben John szájharmonikája szól. A rock and roll őrülete és divatja után kissé szokatlan ez az új hangzás, amely azonban néhány év múlva általuk meghódítja a világot. Sikerükben, kezdeti elindulásukban nagy szerepe volt Brian Epsteinnek, aki 1967-ben bekövetkezett haláláig oly nagy szakértelemmel és szeretettel irányította a Beatles-fiúkat, s tette őket világhírűvé, s ami ezzel együtt jár — milliomosokká. A képlet egyszerű: adott négy nagyon tehetséges fiú, akiket szép ruhákba bújtatott, hajukat gombafrizura formájúra alakíttatta, s a többi már a fiúk dolga volt...

Néhány év leforgása alatt világhírűek lettek, s a világ minden részén rajongók milliói sorolták a neveket: John, Paul, George, Ringo. Ekkor még állandó kapcsolatot tartottak közönségükkel, de a körülöttük kialakult tömeghisztéria, az extázisban őrjöngő fiatalok már gyakran az életüket is fenyegették, ezért 1966. augusztus 29-én adtak utoljára koncertet San Franciscóban, s úgy döntöttek, hogy ezután csak stúdióban dolgoznak, és nem koncerteznek többé. Szédületes karrierjükért, s nem kis mértékben Anglia gazdasági felvirágoztatásáért tett elévülhetetlen érdemeikért — 1965 októberében a királynő lovagjaivá ütötték őke. Erre válaszként sok háborús veterán küldte vissza felháborodottan lovagkeresztjét, azt hangoztatva, ha már annyi is elég a lovagi címhez, hogy négy kócos fiatal azt üvöltözze a mikrofonba, hogy ye-ye, míg ők vérüket áldozták a hazáért, akkor köszönik szépen, de nem kérnek ebből a megtiszteltetésből. S hadd álljon itt mindjárt John Lennonnak ezekhez az urakhoz intézett válasza is: „Még mindig okosabb dolog az embereket dalainkkal boldoggá tenni, mint háborúban megölni őket." (Egyébként John Lennon 1971-ben visszaküldte lovagkeresztjét a királynőnek, mert Anglia az amerikaiakat támogatta a vietnami háborúban.) Ezekben az években, sikereik csúcspontján John Lennon tett egy emlékezetes kijelentést, miszerint „népszerűbbek vagyunk Jézus Krisztusnál", amely miatt fellobbannak a Ku-Klux-Klan mágyái, rajtuk Beatles-lemezeket égetnek, s a vallásos emberek szemében ettől fogva az együttes maga az Antikrisztus.

1967-ben az együttes elkészíti a popzene talán máig is legsikerültebb albumát, a Bors őrmestert, rajta csodálatos dalokkal, némi kábítószeres utalással. Ekkor már egyre jobban uralja a csoportot Paul, személyes és zenei ellentéteik mind jobban kiéleződnek Johnnal.

Nagymértékben közrejátszott ebben John második felesége, az avantgarde és extrém gondolkodású Yoko Ono, aki Paul szerint Johnt eltérítette a Beatles többi tagjától. Mások véleménye szerint pedig éppen Linda, Paul felesége volt az, aki erőszakos természetével az együttes szétválását okozta. Emberi és zenei nagyságukra jellemző, hogy e civakodások ellenére a Beatles zenéje vitathatatlanul a legjobb maradt, és olyan felejthetetlen szépségű albumokat alkotnak még, mint a dupla fehér album, az Abbey Road, a Yellowe Submarine és a Let it be. Az utóbbi album az együttes hattyúdala is egyben, az utolsó együtt készített, romantikus hangvételű alkotás. Szétválásukkal 1970-ben véget ért egy korszak, de zenéjük legenda, és máig értékmérő a zenei világban.

NEGYEN NÉGYFELE. Miután az „almát" (saját lemezkiadójuk neve) négyfelé vágták, a hatalmas vagyon felosztásra került, mindnyájan be akarták bizonyítani, hogy boldogulnak társaik nélkül is. John a feloszlás után elkötelezett békeharcos lett, és világhírű dalok egész sorában énekelt egy jobb, emberibb világért. A feloszlás után dalaiban John megtalálta a gondolatainak megfelelő kifejezési formát. Ekkor világossá vált, hogy a nagyobb zenei tehetség Paul volt, a gondolati, eszmei töltés azonban inkább Johnban lakozott. 1980-ban újra kiegyensúlyozottnak, elégedettnek érezvén magát, egy csodálatos albumot készített Double Fantasy címmel, de ekkor egy őrült rajongója gyilkos golyói pontot tettek e rendkívül gazdag, szép élet végére. Paul négyük közül kétségtelenül a legtermékenyebb s legtehetségesebb zeneszerző volt, ezt számtalan Beatles- és későbbi sláger bizonyítja. Együttesével, a Wings-szel különösebb hovatartozás nélkül ontja a slágereket, és a Beatlessel ellentétben állandóan koncertezik. A Wings a mai zenei világ élvonalába tartozott tavalyi feloszlásáig. Paul legújabb albuma a Tug of War, amelyet Stevie Wonderrel közösen készítettek, nagy sikert aratott.

George — a legmisztikusabb és a legérzékenyebb Beatle volt. Ravi Shankar révén kapcsolatba került az indiai zenével, s kitűnően szitározik. A Beatles feloszlása után egy-két évig ő éri el a legtöbb sikert emlékezetes tripla lemezével (All Things Must Pass), a My Sweet Lord című szerzeményével, s ő volt a híres Bangla Desh-koncert egyik fő szervezője is. Napjainkban már csak néha potyogtat el egy-egy lemezt mérsékelt sikerrel.

Ringo — négyük közül a legközvetlenebb, a legbarátságosabb. Őt már a Beatles idején is vonzotta a filmek világa, számos jól sikerült filmet forgatott, s tehetséges színésznek tartották. Sok-sok évi utazgatás után letelepedett Angliában, ahol jelenleg második feleségével, Barbara Bachhal él. Ritkán készít egy-egy lemezfelvételt is.

Sokan szeretünk eljátszani azzal a gondolattal, mi lett volna, ha... a Beatles nem válik szét, s együtt folytatják tovább, ha az együttes valamikor újra összeáll. Ennek az álmodozásnak John Lennon gyilkosa drasztikusan véget vetett. De az biztos, hogy az a sok-sok szép dal, amelyet annak idején együtt készítettek — gondolatainkban s érzéseinkben továbbélve halhatatlan marad...

Tornyos Vilmos

20 éves az Omega

Hosszú szünet után, a megszokottnál kicsit később, 11—12—13—14-én és 16-án került sor a várva-várt Omega koncertre. A koncertet meglehetősen nagy hírverés előzte meg, bár igaz, hogy a plakátok csak azután szaporodtak el az utcákon, amikor már (legalábbis a Sportcsarnokban) nem lehetet jegyet kapni. Ez egyébként lényegtelen, hiszen az igazi Omega rajongók hónapokkal a koncert előtt felkészültek a jegyszerzésre.

Az újságokból és a rádióból értesülhettünk róla, hogy az idén külön érdekesség, hogy a rendező Jancsó Miklós.

A Sportcsarnok minden egyes alkalommal zsúfolásig megtelt, még az „állóhelyek kihasználása" is maximális volt.

A koncert este 7-kor egy fúvószenekar bevonulásával kezdődött, majd ezt követően a színpadon fiatal farmernadrágos fiúk és lányok mindenféle mozdulatok közepette hangos üdvrivalgásba kezdtek. Szerencsére ez nem tartott sokáig, és végre megjelent az Omega!

Elsőnek Molnár Gyuri jött a színpadra. Megjelenése kissé szokatlan volt, már ami a frizuráját és a ruháját illeti: haja rövidre nyírva, lábán tornacipő, kék harisnya (esetleg nadrág) és rózsaszín térdzokni, ami a koncert végére a bokájáig „alacsonyodott", feljebb világoskék hosszú ing, derekán széles sötét öv. Őt követte Debreceni Feri (újabban czvel), majd Benkő Laci fehér nadrágban és hosszú, bő ujjú ingben a tőle megszokott eleganciával. Végül: Kóbor (Mecky) zárta a sort, szűk fekete nadrágban és hosszú fekete ingben. (A nagy melegre való tekintettel az inget végig kigombolta)... és közben szólt a Fekete Holló.

A hang-, fény- és színhatások jó összhangja pillanatok alatt olyan légkört teremtett, hogy mindenki szinte egyszerre kezdte el lábával dobolni a ritmust; lehetetlen volt mozdulatlanul maradni. Minden szám végén elsötétült a színpad, és a következő szám a fénnyel együtt szinte berobbant a sötétségbe. A 10 000 lépés közben a kezdetben már bemutatkozott fiúk és lányok rohamsisakkal a fejükön átmeneteltek a színpadon. A Hatalom színháza c. szám közben ismét felvonultak, de akkor már a fiúk félmeztelenül jöttek fegyverrel a kezükben. Az Életfogytiglan rock and roll és a Téli vadászat közben szintén „előadtak" valamit. Természetesen a show-ból a meztelen lányok sem maradhattak ki, hiszen ez amolyan Jancsó-féle cégjelzés. Az illető hölgyek bő lebernyegben vonultak be, a színpad hátulján helyet foglaltak, majd egy-egy szám alatt felálltak és méltóságteljesen kivonultak; ekkor már ruha nélkül.

Ennyit a koreográfiáról. Meg kell azonban jegyeznem, hogy véleményem szerint ez az egész látványosságnak szánt színpadi megoldás teljesen felesleges volt. Jó néhány Omega-koncert tapasztalata alapján állíthatom, hogy az ilyesmi egyáltalán nem emeli a koncert színvonalát, sőt engem kifejezetten zavart. Az Omegának egyébként sincs szüksége arra, hogy így hívja fel magára a figyelmet. Sokkal többet ér a fiúk egyénisége, mozgásuk zenélés közben, mint az ilyen mesterkélt színpadi mutatvány.

Szerencsére azért e mellett sorban következtek, a jobbnál-jobb Omega-slágerek: Csillagok útján, Léna, Ezüst eső, Napot hoztam, csillagot, Életfogytig rock and roll, A holló, Az arc,... az újak közül: Ajánlott útvonal, Szemközt a rószaszínnel, A hatalom színháza, Téli vadászat, Alvajáró, Kenyér és információ...

Ebben a sorozatban a legnagyobb hatást az Ezüst eső érte el: halvány fényben a zöld lézersugár valóban úgy szóródott szét, mintha eső esne.

A srácok végig teljes „erőbedobással" játszottak. Különösen az tetszett, hogy Mecky a tőle megszokott fiatalos lendülettel játékosan énekelte végig a két és fél órát és nem élt a ma oly divatos play back technikával. Ezzel különösen közvetlen hangulatot tudott teremteni.

A hangulat akkor érte el a tetőfokát, amikor az Omega be akarta fejezni a koncertet. Ez kissé furcsán hangzik:, de nem meglepő, mert belefeledkezve a zenehallgatásba senki nem gondolt arra, hogy egyszer vége lesz.

Még idejében észbe kaptunk azonban, és fergeteges hangzavar tört ki: tapsoltunk és kiabáltunk. Nem kellett sokat várni, hamarosan újból megjelent a színpadon az Omega. Ekkor következett a Nem tudom a neved. Hatalmas sikere volt és az előbbi jelenet még háromszor megismétlődött, természetesen egyre lelkesebben. A Gyöngyhajú lány és más régi slágerek után sajnos szomorúan tudomásul kellett venni, hogy az 1982. évi jubileumi Omega koncert véget ért.

Reméljük jövőre újra találkozunk!

Halmi Ibolya

Eátóhör

Miközben a közgazdászképzés továbbbfejlesztéséről töprengünk, tájékozódjunk, milyen a helyzet máshol! A FELSŐOKTATÁSI SZEMLE 1982/10. számában DR. POÓR JÓZSEF elemzi a KÖZGAZDÁSZKÉPZÉST az NSZK-ban, ahol több mint ötven egyetemen lehet különböző jellegű közgazdasági stúdiumot folytatni: A hazai értelemben vett felvételi vizsga nincs, különböző kiválasztási és várakozási módszereket alkalmaznak. Túljelentkezés esetén a másoddiplomások hátrányt szenvednek. A felvett hallgatók szemeszterenként 35 DM hozzájárulást fizetnek, tandíj nincs.

„A szakképzés keretében a tudományos szintű önálló problémamegoldás, az ismeretek aktív alkalmazására irányuló képzés dominál. Előtérbe kerül a feladatra orientált önálló munka, tipikus formája a referátum." A szakképzés tárgyai különbözőek a makroszakosoknak, az üzemgazdászoknak, az általános közgazdászoknak, a tanárszakosoknak és a mérnök-közgazdászoknak. A képzés végén tantárgyanként négyöt órás írásbeli vizsga van és diplomadolgozatot kell készíteni, aminek beadása után következik az államvizsga. Az oktatásnak több, a magyartól eltérő módszere van, pl. meghívnak gyakorlati szakembereket szemináriumokra referensnek, vitapartnernek. A szakemberek ezért általában nem kapnak tiszteletdíjat. Alkalmazzák bizonyos tanszéki vizsgálatok oktatási célú reprodukálását, készíttetnek kisebb közös esettanulmányokat. A költséges nagyméretű esettanulmány és a vállalati játék nem tipikus. Szerveznek egy-két napos gyárlátogatásokat, ezek ingyenesek, mert a meghívó vállalat

reklámköltségeiből fedezi a hallgatók

szállását és étkezését. A szakmai gyakorlat általában nem kötelező, ahol mégis, ott két-három hónapos vállalati munkát, vagy tanszéki, intézeti segédmunkát jelent. Az AIESEC-gyakorlatot és a hallgatói diákszervezetben végzett munkát elismerik szakmai gyakorlatnak. A közgazdászképzés tradicionális bázisai Köln, München, Kiel, Hamburg. A végzés után általános a vállalati továbbképzés, a betanulási idő 6—24 hónap, ennek végeztével 40 ezer DM az évi átlagos jövedelem. Az állami bürokráciában kevesebbet keres egy közgazdász. A magyar gyakorlattól eltérően lehetőség van magánpraxisra pl. tanácsadó, software-fejlesztő, adótanácsadó stb. néven. Az anyagi lehetőségek ebben a szektorban az alkalmazás minőségétől függően évi 35—200 ezer DM közöttiek. 1978-ban kb. 130 ezer közgazdász dolgozott az NSZK-ban, s az előrejelzések szerint a 80-as évek végén az évente végző 28-29 ezer hallgatóból 20 ezer tud minden további nélkül elhelyezkedni. Várhatóan a számítástechnikai ismeretek és a jó nyelvtudás jelentenek továbbra is előnyt.

A VILÁGOSSÁG 82./10. száma közli TADEUSZ M. JAROSZEWSZKI cikkét AZ EMBERI SZUBJEKTIVITÁS PROBLÉMÁIRÓL: „Az emberi lét marxista filozófiája hangsúlyozza, hogy az emberi egyedek és a társadalom, illetve annak története közötti viszonyokat a sokoldalú, kölcsönös egymásrahatás jellemzi... Marxista—leninista elméleti perspektívában

az emberi felszabadulás

és fejlődés meghatározott eszméjének a megvalósulása tehát szorosan összekapcsolódik a kedvező társadalmi feltételek megteremtéséért vívott harccal... A társadalmi változások forradalmi időszakaiban különösen megnő a szubjektív tényező szerepe, ezért óriási jelentőséget nyer az ezekben a változásokban részt vevő emberek öntudata, elkötelezettsége, társadalmi felelősségtudata...

A felnőtt, kidolgozott világnézettel és szilárd értékrenddel rendelkező ember rákérdez az okokra, pro és kontra mérlegel, önállóan és felelős módon alakítja életét... Marx, amikor hangsúlyozta, hogy az egyén fejlődésének az alapja a társadalmi viszonyok átalakítása, arra gondolt, hogy az egyén korábbinál nagyobb önmegvalósítása, »önmaga által« való létezése érdekében meg kell teremteni a megfelelő társadalmi feltételeket azáltal, hogy megszüntetik a társadalmi fejlődés ösztönösségét és az emberi élet eldologiasodásának ezzel kapcsolatos formáit, amelyek eltorzítják a fizikai és a szellemi munkát; ledöntik a különféle típusú osztálykorlátokat, amelyek megnehezítik az egyén számára a tanuláshoz, a kultúrához, a gazdasági és társadalmi élet irányításához való kozzájutást. A Marx által posztulált szocializmus az »emberekért és az emberek által« kell, hogy megteremtődjék! — írja cikkében Jaroszewszki.

A MOZGÓ VILÁG novemberi száma jelentette meg BAUER TAMÁS cikkét A MÁSODIK GAZDASÁGI REFORM ÉS A TULAJDONVISZONYOK címmel: „Reformra van szükség, egyfelől azért, mert azok a változások, amelyek eddig történtek a magyar gazdasági mechanizmusban, vitathatatlan eredményességük ellenére sem voltak kielégítőek... Az a körülmény, hogy a folyó életszínvonal stagnálása és a fogyasztói beruházások visszaeséséből fakadó társadalmifeszültség-halmozódás két-három évig nem vezetett, s talán további néhány évig sem vezet társadalmi konfliktushoz, nem jelenti, azt, hogy ez az irányzat korlátlanul folytatható... És mi a másik kényszerítő tényező? Ennek megértéséhez kicsit bővebben ki kell térni a lengyel tanulságokra... Olyan durva gazdaságpolitikai hibák, olyan súlyos felelőtlenség, olyan gátlástalan korrupció, mint a hetvenes évek Lengyelországában persze nincs Magyarországon, s itt a különbség meggyőződésem szerint minőségi. A munkahellyel és a gazdasági rendszer összműködésével kapcsolatos átfogó és évtizedes elidegenedettségi elégedetlenség azonban Magyarországon is megvan... A munkafolyamatban szerezhető megelégedés hiánya a fogyasztásban szerezhető kielégítettség hiányával és a társadalmi-politikai életben való alárendeltségi-kiszorítottsági érzéssel ötvöződik... A Nyugatra vonatkozó reális és hamis — elképzelések sem csak mint a gazdagabb élet világát állítják szembe a hazai tapasztalatokkal, hanem mint a jól vezetett gazdaság világát is, ahol »a dolgok úgy mennek, ahogy menniük kell, ahogy normális«. Ebben a közérzetben persze van valami abból a kelet-európai kisebbségi érzésből, ami már Széchenyi és Kossuth korában is megvolt Magyarországon, de alapjában véve azért nem az égtájakhoz, hanem a rendszerekhez kapcsolódó különbség tudatosodik... Konfliktust, a stabilitás felbontását csak az váltja ki, ha materiális elégedetlenség hirtelen felhalmozódásával párosul. Ha azonban sor kerülne a konfliktusra, akkor a gazdasági rendszerrel kapcsolatos átfogó társadalmi elégedetlenség hirtelen tudatosulása, ideológiává szerveződése, az önmagában talán még kezelhető gazdasái konfliktust az egész rendszer legitimitás-vesztesévé teheti... Arra kell törekedni, hogy a társadalom tagjai közvetlen és távolabbi környezetükben úgy élhessék munkavállalói, döntéshozói, fogyasztói stb. gazdasági szerepeiket, hogy ritkuljon a rendszer diszfunkcionális voltának tapasztalása és gyakoribbá váljon a rendszer eredményességéé... Ahhoz azonban, hogy az említett társadalmi közérzetváltozás ténylegesen elérhető legyen, a rendszer működéséről szerzett tapasztalatok megváltozása mellett arra is szükség van, hogy a kormányzat deklarálja a radikális változást... a kontinuitás aláhúzása mellett... és nemcsak az 1971—78-as periódushoz, de 1979—1981-hez képest is — ez teheti csak hitelessé a változtatási szándékot..."

M. G.

Ha éjjel is ég a lámpa és folyik a víz, ha rossz a ritmus és nem hűt a gép...

A hagyomány szerint mint minden tanévben, idén is diákbizottság-választást tartottak a Varga Jenő Kollégiumban. Az új diákbizottságon belül külföldi felelős diákbizottság is van, amelynek tagjai a külföldi halgatók problémáival foglalkoznak. A régi külföldi felelősök közül a rossz munkájuk miatt senki sem tudta megtartani a tisztségét a választáskor, a helyükre három új külföldi felelős került: a kongói Mavougan Raphael, a lengyel Maria Skrzypczak és a kubai Guillermo Escalada. A régiek ismeretlenek voltak a külföldi hallgatók körében, mivel semmi kapcsolatot sem próbáltak teremteni a hallgatók között, ami segített volna a munkájukban, ezért is reménykedünk, hogy az újonnan megválasztott DB-felelősök majd igyekeznek megismerkedni a problémákkal. Erről beszélgettem az egyik DB-felelőssel, a kongói Mavougan Raphaellel.

— Tulajdonképpen miért van szükség külön külföldi felelősökre?

— Azért, mert a magyarok nem tudják a külföldi hallgatók problémáit megoldani (ezek lehetnek nyelvi nehézségek a tanulásban és társadalmi problémák) csak az tudhatja, aki átéli. Azért is fogadtam el a külföldi DB-felelős tisztségét, mert úgy gondolom, lenne még mit csinálni, mivel a tavaszi DB-felelősök nem foglalkoztak a dologgal. Például a tanulmányi probléma számára is elsődleges. Emiatt hoztuk létre a tanulmányi osztályt, célunk, hogy azok a külföldi hallgatók, akiknek problémái vannak a tanulásban hozzám forduljanak, én pedig átirányítsam őket a tanulmányi felelőshöz.

— A külföldi hallgatók számára miért nincs egységes program, mint a Nemzetközi Előkészítő Intézetben?

— Ennek a problémának nagyon sok oka van, többek közt anyagi. De akarat kérdése is, mert feltételezzük, hogy megszerveznénk egy kirándulást, amelyhez a hallgatóknak hozzá kellene járulniuk egy bizonyos összeggel — biztosan lennének, akik azt mondanák, hogy nincs pénzük vagy egyszerűen nem mennek el, és ha mennének, akkor az lenne a másik baj, hogy külön-külön nemzetiségenként lennének együtt.

— Ennek mi az oka?

— Talán a nyelvi vagy társadalmi kérdés is hozzájárul!

— Miért lenne nyelvi probléma, hiszen itt Magyarországon a magyar nyelv lett a nemzetközi nyelvünk?

— Igen, de van ezentúl társadalmi, történelmi gyökere is, különböző országok sajátos szokásai, amihez mindenki ragaszkodik. Másrészt azért is nehéz lenne a külföldiek számára programot szervezni, mert nincs autóbusz.

— Úgy tudom, hogy a kollégiumi beosztást a DB csinálja, és tavaly az F-épületben laktunk, de a szorgalmi időszak végén azzal, hogy festés lesz, átköltöztettek minket a másik szárnyba. Amikor viszont kifestettek, a külföldi hallgatók 99 százaléka már nem ment vissza a kifestett épületbe, miért?

— A kollégiumi beosztásról nem tudok, mert már megtörtént a beosztás, amikor bekapcsolódtam a DB munkájába. De az tény, hogy igen nagy létszám maradt a még ki nem festett épületben. Ami a szobákat illeti, engem nem érdekel, hogy hol lakom, csak legyen jó szobatársam.

— Van-e a DB-nek pénztára?

— Talán, de a kollégiumnak van pénze, ebből szokták támogatni a külföldieket karácsonykor.

— Szoktatok külön gyűlést összehívni a külföldi felelősöknek, hogy megvitassátok mi a teendő a külföldi hallgatók problémáinak megoldásában?

— Eddig nem, de a legközelebbi gyűlésünkön majd javaslatot teszek erre.

— Miért nincs állandó disco-felelős a kollégiumban?

— Itt nincs, de a Rádayban van egy külsős, aki a discót szokta vezetni. De az a véleményem, hogy állandó discofelelős is kellene, sőt egy külföldi hallgatóra és egy magyar segítőtársra gondolok. Talán azért hangsúlyoztam a külföldi hallgatót, mert úgy gondolom, nekik lehetőségük van új számokat megszerezni külföldről. Hiszen csak akkor jó egy discó, ha állandóan változatos, új számok, sőt nemzetközi slágerek, (pop, disco) vannak programon.

Itt a kollégiumban olyan számokat szoktak csak lejátszani, amik már régiek, ezért az afrikai hallgatók nem mennek táncolni. Jobb ritmusérzékük van, mint a magyaroknak, inkább a nemzetközi popslágereket szeretik. Ezért kellene állandó disco-felelős, ami természetesen anyagi ösztönzéssel járna együtt.

Az a véleményem, hogy a DB-nek van mit csinálnia a kollégium érdekében, mert vannak olyan dolgok, amelyek szervezettséget igényelnek. Ezért szeretném javasolni, hogy a diákbizottságon belül is legyenek emeletfelelősök, akik legalább ügyenek az emeleti problémákra. Így többek között gondolunk arra, hogy a hűtőszekrény állandóan piszkos, nagy jégkockák vannak benne, azért nem hűt, mert senki sem tisztítja ki, vagy például állandóan égnek a lámpák a folyosón olyan helyen is, ahol senkinek sem kell. Csak félig zárják el a vízcsapot, és egész éjjel folyik a víz stb. De nagy probléma az is, hogy a Varga Jenő Kollégiumban nincs tanulószoba. A klubban — mivel hétköznapokon nincs program — meg lehet szervezni, hogy kis asztalokat tegyenek be, amik mellett tanulni lehet, késő estig anélkül, hogy zavarná az ember az aludni vágyó szobatársát. Egy kis csokorra való azokból a gondokból, melyek mindennapi bosszúságainkat okozzák, s amelyekre jó lenne ha már a DB is odafigyelne.

Marcelo N, baly Kaké

Tanulmányi versenypályázat pedagógiából

Pályázatot hirdetünk az MKKE tanárszakos hallgatói részére pedagógiából.

TÉMAKÖRÖK:

1. A pedagógus személyisége

2. A pedagógustevékenység sikeres végzéséhez nélkülözhetetlen képességek

3. Pedagógustípusok

4. A pedagóguspálya választásának motívumai

5. Pedagógushivatásra nevelés az MKKE-n

6. A nevelési, oktatási folyamat egy kiválasztott kérdéskörének vizsgálata (pl. közösségformálás, pedagógiai tevékenységrendszer, személyiségfejlesztés, megismerési folyamat, a pedagógiai folyamat irányításának eszközei, módszerei, szervezeti formái, egy szaktárgy tantervének, tankönyvének elemzése, korszerű taneszközök alkalmazása az oktatási folyamatban.) A vizsgálatok lehetőleg a közgazdasági szakközépiskolákat vegyék alapul

7. Marx a nevelésről

Feltételek:

A pályázatban részt vehet minden I—IV. évfolyamos közgazdász tanárszakos hallgató. Az 1—6. témaköröknél előnyben részesülnek azok a munkák, amelyek empirikus vizsgálatok eredményeinek a feldolgozását is tartalmazzák. A pályázó felhasználhatja a pedagógiai tanulmányai során készített munkáit, vizsgálatait is. A dolgozatok terjedelme ne haladja meg a 15 gépelt oldalt. Kérjük, ügyeljenek a felhasznált források pontos megjelölésére, a témával kapcsolatos bibliográfiai hivatkozások formai szempontból is kielégítő közlésére. A dolgozatokat lehetőleg gépelve vagy jól olvasható kézírással, név, évfolyam és szak megjelölésével 1983. április 15-ig adják le 2 példányban az MKKE pedagógiai tanszéken.

DÍJAZÁS

A pályázatok díjazásáról a tanszék javaslata alapján az MKKE általános karának dékánja dönt.

Pályadíjak: 1000 Ft, 500-500 Ft és a pályázatok számától függően harmadik díj 250-250 Ft, valamint könyvjutalom.

Pedagógia tanszék

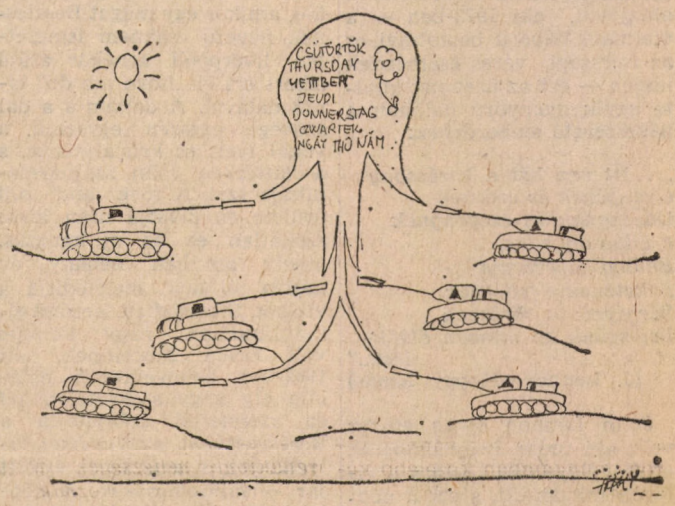

Horváth Ferenc rajza

Mi a hiba a Katiba?

Ma kicsit szétszórtak vagyunk

A cím egy kölcsönvett szólás. Jelentését — mi a baj, mi a hiba valamiben — kevesen ismerik, mert a magyar nyelvterület kis részén használják csak. Viszont éppen ide való!

A kérdést természetesen nem a lányoknak szegezem, akár Katik, akár Zsuzsák, akár Évák voltak is a Ráday báljában. A pontos kérdés: Mi a hiba a Katalin bálban?

E névnapi mulatságban még egyszer sem vettem részt, noha gimnazista éveimet is hoztam magamban, mert tovasodródtam. — Talán az alagsor nem tetszik? A bál helyszíne? Tisztaságára egy szavad sem lehet (még). Igaz, a fehér falak dermesztően kopárak, rajzoktól, fotóktól, poszterektől mentesek, az üvegajtós szekrények pedig meztelenek.

Kínjában nevet a semmin?

— Ott bárpult, itt egy rexasztal. Nagyon kényelmesen lehet ezeken a puha valamiken ülni és beszélgetni, elfelejtetik az előadások faülőkés fáradalmait. Végy egy üveg sört, vagy üdítőt a kezedbe és várj, amíg kezdődik a program!

Fábián Éva

Csengő, kolomp és hasonló formaságok nélkül vetítéssel kezdődött a (névnapi) bál. A „filmben" görkorcsolyás szuperférfiak gyilkolták egymást, hogy megkaparinthassanak egy rugóval kilőtt vasgolyót, majd a célba lökjék azt. Csurgott a vér és lángolt a pálya, a játékosokat felgyorsító motorosok záadva, nyolszor nyílt rá lehetőségem. Talán ezért készültem megkülönböztetett várakozással rá. Úgy véltem, hogy a név rangot ad. Tévedtem, a Katalin nap csak ürügy volt, szokásos bulira.

— Hová hoztál? — kérdezte egy csinos lány a lépcsőkön az alagsorba ereszkedve.

— Jaj, hova hoztalak! A Katalin bálra, ahová a Katik ingyen bejöhetnek — válaszolminduntalan feldőltek, vagy fellökettek. A visszavágó előtt egy olyan estélyre kalauzolt a kamera, amelyen a megrészegült vendégek gyújtólövedékekkel égették fel a park fenyőit.

— Hát számunkra már ez is szórakozás?

A diszkó előtt koncert volt hivatott zenei élményt nyújtani. A háromtagú, eddig külföldön muzsikált Anonymus együttes lejátszotta a Felkelő nap háza című klasszikus darabot. Hallgatása közben még elhittem, hogy szívből veri a ritmust a közönség. Saját szerzeményeiket és a Neotonból elhajózott Fábián Éva műsorát követve már egy percig sem. Fábián Éva dalai olyan jelentéktelenek, hogy ha léggömbbe pakolnánk, akkor azt a könnyű fajsúly a holdig röpítené.

A közönség cselt alkalmazott, tapsolt és nevetett, mintha rajongott volna. A sorok között egyértelmű volt: kínjában nevet a semmin a bálozók tábora. Egy kislány sóvárgó arccal figyelte a pódiumot, az énekesnőt, de nekem ő tetszett jobban.

Katinkák

Bár a diszkón már nem voltam ott, mert Verebes és Kern műsora elriasztott a további bálozástól, az est fő zenei élményének a diaporámát megalapozottan tarthatom.

Nem is értem, hogyan kerülhetett e gondolatébresztő rocktörténeti diasor az étlapra. Megtudtuk a dalokból, hogy San Fransicóban a szerelmet kereső fiatalok virágot tűznek a hajukba. (San Fransicóban egyébként gyilkolnak is, mint a bál előtti estén a tévében láthattuk a város utcáin játszódó krimiben.) Nos, a Rádayban senki sem tűzött rózsát vagy szegfűt a hajába, pedig — láttam — sokan kerestek volna szerelmet. Nem kedvezett igazán a légkör a múzsáknak. Az öntudatos Katik talán sértésnek is vették az egészet.

A Katalin-bál legszebb szempárja

Írta és fotózta: Balázs Gusztáv.

Nehéz ezt az örömzenét elviselni

Miért mentek arra?

Bor, sör, pálinka

Régi igazság, hogy a langyos embereket nemigen szeretik; poshadt ízű a levegő körülöttük, és az is probléma, hogy senki sem akarja észrevenni, hogy befülled körülötte a levegő, hogy semmi sem sikeredik úgy, ahogy jó lenne, hogy lassan már csak az marad, hogy „hű de beszívtam már megint", pedig már legalább fél lityi pálinka kell hozzá. Néha őrjítő. Sokkal többre képes emberek züllenek le oda, ahonnan egyre kevesebben térnek vissza. Azt kérdezitek, érdemes-e visszatérni? Talán hazudnék, ha azt mondanám, hogy minden esetben, feltétel nélkül, de hogy oda nem érdemes menni, az szinte biztos.

Egyáltalán, hogy jut eszébe valakinek, hogy alkoholista legyen?

Egy ismerősöm így vélekedett (17 éves korában): „én már annyi könyvet összeolvastam, hogy annyit mások egész életükben nem olvasnak, és nem adtak választ a problémáimra, úgyhogy én többet nem olvasok, csak iszok, annak legalább van értelme, mert néha jól érzem magam, talán felejtek, s a gondolataim szabadabban száguldanak...".

Vagy a másik: „mert én kitűnőre érettségiztem. És mert a körülmények nem engedték, hogy egyetemre menjek, az az ember, akiben legjobban bíztam, álnokul becsapott, úgyhogy nekem senki ne mondja, hogy iszom, mert azt... azt... csak én ismerem, én tudom".

A sors iróniája (?), hogy mindkettő példamondó megpróbált visszafordulni már azóta, az egyik akkor, amikor 19 évesen a kórházban kötött ki, mert a szíve egy alkalommal már erősen tiltakozott a további alkoholmennyiség ellen, a másik akkor, 45 évesen, mikor észrevette, hogy már senkit nem érdekelnek az ő szabadon „szárnyaló gondolatai", hogy aki eddig szerette, az is fél már tőle, hogy a munkahelyéről hazaküldték botrányos részegség miatt...

De van más típus is. Az áldozat. Ő csak jópofaságból iszik, s csak később veszi észre, hogy már nem tud az alkohol nélkül élni.

Lehetne még eseteket sorolni, mindegy, a jellemző, a közös bennük az, hogy általában akaratgyenge emberek, akik mindenben találnak hibát, csak önmagukban nem.

Vagy a buták, akik isznak, mert a többi is iszik.

De ti? Akik egyetemisták vagytok? Akik hiszitek, hogy értelmiségiek vagytok, de az evvel járó felelősséget vállalni már nem akarjátok, mert nem sikk, nem meritek, mert mások ezerszer próbálták, s lám ez az eredménye...

Mert mind, mind fafejű, falelkű, tetűgondolkodó, csúszómászó güriző, csak én (meg akik velem isznak) tudjuk, hogy mi az... az, ami kéne!

Ja, hogy eddig csak bíráltam, kiutat nem mutattam, no nem, a kiutat nektek kell megtalálni, mért várjátok tőlem? Mikor mutattatok kiutat „ti" nekem? (Nekem is elkelt volna egy-kétszer egy kis jó kiút.)

Egyébként, ha mégis megpróbálnám, akkor olyan általánosságnak tűnő dolgokat mondanék, mint az önmagunkba vetett hit valami komoly feladat megoldása esetén, és senki ne mondja, hogy nincsenek feladatok, hogy értelmes célt találni nem lehet.

Bármi, bármi... egy darab kő, egy ember, akiért felelős vagyok, a természet...

Látjátok, ezért nem akartam mondani, mert gondolva nehéznek, kimondva nevetségesnek tűnik, persze számomra is, főleg akkor, ha nem én mondom.

Szóval..., ez van. Egyébként jól vagyok.

Nagy Csaba

Bemutatjuk az egyetem főmérnökét

Sokan tudják, hogy új főmérnöke van egyetemünknek, Bozzay László.

— Ha jól tudom, ön eddig az ELTE-n dolgozott. Kérem mondja el, miért választotta a Közgázt, milyen prespektívát jelent egy ódon egyetemről egy másikra kerülni?

— Az ELTE-n 1979 eleje óta dolgoztam. Részt vettem az ottani rekonstrukció előkészítésében, a felmérésben, a tervek elkészítésében, a feladatok megtervezésében és elosztásában. Az ELTE rekonstrukciója a ma ismert legkorszerűbb tudományos és technikai ismeretek birtokában készült, és ha megvalósul olyan egyetemet eredményez, amire legalább az ezredfordulóig büszkék lehetünk. Az ELTE-n, a kész tervek birtokában a megvalósításnak kellene következnie. Egy-két épület felújítása elkezdődött, de az érdemi továbblépés a lágymányosi területen való építkezés lesz. Ez azonban pénzügyi, kivitelezési és egyéb problémák miatt csak hosszú idő alatt realizálódhat. Az itteni rekonstrukciónak már most realitása van, egyrészt ez vonzott ide. Itt már operatív feladatok vannak soron, munkámban közelebb kerülhetek a gyakorlati tevékenységhez, ami ott nagyon hiányzott. Az itteni rekonstrukció volumene biztosítja, hogy azt belátható időn belül végre lehet hajtani, és néhány év elteltével előáll a kézzelfogható eredmény: vonzott, hogy munkámnak ilyen eredménye lesz. Másrészt kedvező, hogy nem zsákbamacskát vásárolt velem az egyetem, hiszen bőséges információkat gyűjthettek és nyilván gyűjtöttek is rólam a közös főhatóságainktól.

— Munkája során ön gyakorlatilag mindenkivel tárgyal, dolgozik, tervez majd. Feltételezem, hogy ismeri Papp Bélát, aki ön előtt volt az egyetem főmérnöke. Milyen változást lát majd, milyen különbségekre készülhet fel az „ügyfél", az ő egyéniségéhez, munkamódszeréhez képest?

— Az biztos, hogy egészen eltérő embertípusok vagyunk, de hogy ebből milyen változás következik, azt korai megítélni. A munkamegosztásban mindenesetre alapvető különbség, hogy ő tudomásom szerint nem foglalkozott a rekonstrukcióval, arra külön apparátus volt; az én munkám jelentős hányadát a rekonstrukció koordinálása és szervezése képezi.

— Ha jól tudom, önnek három diplomája van. Köztudomású, hogy az egyetemi állások nem eppen túlfizetettek. Gondolom on is joval többet kereshetne máshol. Konfliktus ez az ön számára, vagy lényegtelen kérdés?

— Mindenki a piacról él, így a pénz fontos, de nem szabad, hogy alapvető legyen. Valóban vannak helyek, ahol ennél többet lehetne „összeszedni", volt is lehetőségem olyant választani. Azért jöttem mégis ide, mert eddig hosszú éveket fektettem az oktatási intézmények működésének, fejlesztésének tanulmányozásába, nem hagyhatom ezt veszni, meg kell próbálnom kamatoztatni, hogy ez a tudás értékesüljön. A műszaki egyetem elvégzése után a nyomdaiparban kezdtem dolgozni. Rövid idő alatt megtanultam minden fontosat, ezért ott is olyan helyet kerestem, ahol ez kamatoztatható; három évig — főmérnökként — egy nyomdai rekonstrukció megvalósításán dolgoztam. Amikor megszereztem a mérnök-tanári diplomámat, lehetőségem volt egy módszertani intézetben továbbadni a nyomdaiparban megszerzett tapasztalataimat, ezzel a kör teljessé vált. Amikor lezárult ez a korszak az életemben, nyugodt lelkiismerettel, jó érzéssel mentem az ELTE-re, hogy valami egészen másba fogjak. Egyelőre tűt az egyetemi rekonstrukciós láz, nem hagy nyugodni, amíg a végére nem érünk.

— Hány évre tervezi ezek alapján itteni tevékenységét, és hova készül azután?

— Ez a rekonstrukció sok évig tart még, a következő ötéves terv közepéig mindenesetre, addig szándékaim szerint itt maradok. Az oktatási intézmények épületei eléggé elnyűttek. A következő időszakban tömeges rekonstrukcióra, felújításra szorulnak. Úgy gondolom elengedhetetlen, hogy a művelődési tárca komplex szakértői csapatot hozzon létre ezekre a munkákra. Hosszabb távon el tudom képzelni, hogy valamilyen formában ebbe bekapcsolódjak.

— Az építkezések, a rekonstrukciók, a velük járó rendkívüli nehézségek miatt sok idegenkedést okoznak. Ön mégis ehhez vonzódik. Meddig lehet ezt birni?

— Nem tudom. Most elég fiatalnak érzem magam ahhoz, hogy sokáig csináljam. Ez a Közgáz esetében természetesen attól is függ, hogy az egyéb napi dolgok mennyire „mennek maguktól", hogy több idő és energia maradjon a rekonstrukció szervezésére. Úgy látom, itt van egy olyan irányító és műszaki apparátus, amelyik alkalmas és képes arra, hogy ilyen bonyolult helyzetben is biztosítsa a működés normál állapotát. Erre is alapozom, hogy van bennem annyi energia, ami kitart a rekonstrukció végéig.

— Úgy látom, ön nagyon intenzíven éli meg a munkáját. Milyen családi háttér teszi ezt lehetővé, hogyan tud kikapcsolódni, mi pihenteti?

— Kiegyensúlyozott a családi hátterem, tíz éve nős vagyok, s két gyermek apja. A problémáimat ténylegesen és képletesen is hazaviszem, de olyan otthoni gondom nem volt eddig, ami a munkámat befolyásolta volna. A munkám kitölti az egész életemet. Sajátos időbeosztással élek, nem tartok és nem tarttatok be szigorú munkaidőt. Sokat és intenzíven dolgozom, ebből óhatatlanul következik, hogy az otthoni dolgait elhanyagolja az ember. A gyermekeim eközben felnőnek, ezért mostanában igyekszem több időt biztosítani a velük való foglalkozásra. Az olvasás és a horgászás pihentet.

— Látom, a naptára hemzseg a bejegyzesektől. Mi a következő teendője?

— Húsz perc múlva az Állami Fejlesztési Bank revizorával találkozom.

M. G.

Helyreigazítás

A Pálma-mama című, előző számunkban megjelent cikkbe sajnálatos félreértés csúszott. Balogh Pálma nem futóvadlövésben, hanem standardpisztollyal szerzett világbajnokságot, a futóvadlövés kizárólag férfisportág, és nem is most lesz, hanem már régóta olimpiai sportág. A cikk sportkérdésekben még járatlan szerzője elnézést kér az olvasóktól, Pálma-mamától és az ifjú világbajnoknőtől, és sok szerencsét kíván neki a további versenyzéshez.

Marokkói meglepetések

2.

Marrakech az azonos nevű tartomány székhelye, több mint 300 ezer lakosával Casablaca és Fez után az ország harmadik legnagyobb városa. A Magas-Atlasz lábaitól 60 km-re fekszik, s a várostól 100 km-re Dél-Nyugatra kezdődik a homoksivatag. Marrakech tulajdonképpen vöröses-sárga fallal körülvett oázis. A város két fő részből áll: Medinából (Óvárosból) és a francia uralom idején épült új városból, itt van az európai negyed is. Mi természetesen az Óvárosra voltunk kíváncsiak.

— A város leghíresebb és egyben Marokkó egyik legszebb építménye mégsem ez, hanem a XII. század közepén épült Koutoubia-mecset.

Mikor Laci éppen ezt a nevezetes épületet fotózta le, síp-szót hallottunk, s egy rendőr rohant oda hozzánk.

— Vegye ki azonnal a filmet!

— Miért? Csak nem tilos távolról is mecseteket fotózni?

— Én ott álltam a mecset mellett. Engem akartak lefotózni!

Pillanatok alatt ott termett pár ember Laci körül, de természetesen foggal, körömmel védtük a fényképezőgépet, s így a huzavona során Laci trikója is elszakadt. Pannival odarohantunk a közelben bámészkodó európaihoz.

— Uram, segítsem! Ön itt él, magyarázza el neki, hogy amikor itt van előttünk ez a gyönyörű épület, ugyan mi a fenét fényképeznénk egy rendőrön?

Bocsánatkérően széttárja a karját: — Mit tehetnék? Ez egy őrült.

Kb. 5 perc vita után a rendőr bilincset vett elő; ez meggyőzött bennünket az „igazáról", nyert. A filmtekercs elveszett, de legalább nem kerültünk sittre. Közelebb megyünk a mecsethez, a fal mellett egy öreg éppen a dolgát végzi. Nem mohamedánok számára, mint Marokkóban mindenhol, a mecset belsejébe tilos a bemenet. Így továbbmegyünk Medina központjába, a Jemaa al Fna térre. Délelőttönként és késő délután, amikor már elviselhető a meleg, zajlik igazán élénk élet itt. Valamikor ez volt a „holtak tere", itt akasztották ki póznákra a kivégzett lázadók és bűnözők fejét.

Manapság a tér mutatványosok, írnokok, táncosok, majomszeliditők, jósok, kábítószerkereskedők munkahelye. Itt árulják a szent folyadékot, a vizet a vízárusok is. Ezek puszta megjelenése is nagy látványosságot jelent a túristák számára: fejüket rafiából font, rojtos kalap ékesíti, melyről csengettyűk lógnak, élénkvörös, bő tunikát viselnek, és egy dirhamért szívesen állnak modellt európaiak számára. A téren zavaros szemű kígyóbűvölők szórakoztatják a nagyérdemüt. Az egyik fiú éppen a nyakába rakta védencét. Nehéz mesterség, s ezért nem csoda, hogy doppingszer gyanánt kábítószert szívnak.

A térről kifutó kis utcácskákkal kezdődnek Marrakech talán legérdekesebb, látványosságai, a szukok. Ez a hatalmas kiterjedésű bazárnegyed a Medinán belül külön városrészt képez. A szukok bejáratainál már várják az idegeneket a kunyeráló gyerekek, koldusok, s a szolgáltatásaikat felajánló idegenvezetők. Hát igen, borzalmasan nehéz eligazodni az Óvárosban, ahol még a „főútvonalak is összevissza kanyarodnak, s amikor már a szukok belsejében van az idegen, órákig bolyonghat, mire ismét kitalál a főtérre. Úgy gondoltuk mégis, hogy saját magunk tájékozódunk, ez talán kicsit hosszadalmasabb, de biztos.

A szukokban a kereskedők boltjai mellett különböző kézművesek műhelyei is megtalálhatók. A szukok a szabadkereskedelem mintapéldái! Az egyik utca kizárólag a szövet- és gyapjúárusoké, mellettük van a kovácsok szukja, majd a rézművesek, pamutfestők, bőrösök, ötvösök... utcája. A bazárban mindig félhomány van és óriási a forgalom. Egymás mellett sorakoznak a többnyire apró boltocskák, s a kereskedők éppen ezért egymással versenyeznek a vevők kegyeinek megnyeréséért. Ha akarod, ha nem, berángatnak a boltba, ha nem vásárolsz, nyugodtan körülnézhetsz belül. Hát van mit: óriási a választék, s a marokkói szőnyegkészítés, bőrdiszművesség világhírű! Eleinte kicsit furcsállottuk az ügyfélkeresés kicsit szokatlan módját, de aztán megszoktuk, hisz ez is az adásvételhez tartozik. A szertartás legfontosabb része az alku. Ebben Laci volt a mester. Venni akartunk például két dzsellabát. Ez a legjobb minőségű, gyapjúból készült, térdig, esetleg földig érő csuklyás, barnás vagy szürkés, sokszor csíkos köpeny, ellentétben a burnusszal, amely mindig egyszínű.

Módszerünk nagyon egyszerű volt: kikiáltási ár 200 dirham volt egy darabra, erre jó hangosan kell nevetni, s biztatni a kereskedőt, hogy menjen lejjebb az árral. Nem sértődik meg, hisz ő is tudja, hogy ez az „irányadó" ár messze van a ténylegestől. Amikor már több mint a felét elengedte a kikiáltási árnak az árus, akkor kell bemondani az új ár harmadát, és ezen két ár közeledik majd egymáshoz. Végül 90 dirhamért vettünk kettőt... De nemcsak ezt, hanem hímzett ingeket, bőrárukat... stb. hihetetlenül olcsó áron. Közben egy szőnyegboltban 500 szőnyeget kínáltak cserébe Panniért.

Gyorsan szaladt az idő, észre sem vettük, hogy kezd sötétedni, ilyenkor pedig már tanácsos hazaindulni. „Málháinkkal" a főtéren át indultunk szálláshelyünk, a Youth Hotel felé. Útközben hangos ordítást hallunk. Fiatal nő őrjöngve jetreng az úttest közepén, s közben a járművek komótosan kerülgetik. Pár perc után megunja a járókelők közömbösségét, s mintha mi sem történt volna, felkel és elmegy. Sietünk, hisz Marokkóban korán, s nagyon gyorsan áll be a sötétség, így mikor Marrakech villanegyedébe értünk, este hét körül már teljesen sötét volt. A városban minden vörös, nemcsak a Medina, s az őt körülölelő városfal, hanem a villák, s az épületek miatt még az ég is. A csodálatos vörös éjszaka után, fájó szívvel hagytuk ott másnap kora reggel az utánozhatatlan hangulatú várost.

Igen, ismét éjszaka utazunk északra, a tengerpartra, hogy megfürödjünk az óceánban, Casablanca világhírű strandján. A légkondicionált vonat a tengerpartig köves félsivatagon halad. A vidék teljesen lapos, mindenütt kő és kő csak a távolban láthatók kopár hegyek. A terület ritkán lakott, olykor tűnik fel pár vertagyagfalú „ház" (inkább dagasztott „sár", amelynek oldalába lyukat fúrnak) aztán néhány pásztort látunk, szamarakat és 1—2 tevét.

A menetrend szerint Casablancában két helyen is megáll a vonat, de erről úgy látszik, a mozdonyvezető nem tudott, s azt vettük észre, hogy elhagytuk már a várost (Musztafa, most már végérvényesen csak az a korábbi bizarr élmény marad meg bennünk a városodról!) Sebaj, kiszállunk az egyik fürdővárosban, Temarában. Az állomástól úgy 5 km-re volt a tengerpart. Hátizsákkal 40 fokos melegben baktattunk a vízhez. Utunk a nyomortanyán át vezetett a partig. Bádogból összetákolt ablaknélküli viskók rogyadoznak, de lakóinak legalább fedél van a fejük fölött. A szukokban látott koldusoknak viszont egyetlen vagyonuk a rajtuk levő mocskos ruha, s akinek a talpa olyan fekete és repedezett, mint az esőt évek óta nem látott kiszáradt föld.

Természetesen a strandolás sem múlhatott el izgalmak nélkül. Először láttam életemben skorpiót egy kisfiú kezében. Élő volt-e nem tudom. Rögtön eszembe jutottak az útikönyv tanácsai a skorpióveszélyről „nagyvárosi szállodákban, emeleten nem fenyeget ilyen veszély, de kisebb helyiségek fogadóiban, kempingekben lefekvés előtt jól nézzük meg az ágyunkat, rázzuk le a lepedőket, ébredés után cipőnket vizsgáljuk meg. A skorpió 2-8 cm-es állat, ha megpillantjuk, ne közelítsünk hozzá, ne próbáljuk megfogni, mert érintése halálos lehet. Strandokon, füves vagy köves területen soha ne sétáljunk mezitláb! Az állatka hajnalra megdermed a hidegtől, a gyerekek eladják a gyanútlan túristáknak, s esetleg hívatlan útitársuk később feléled!"

A tengeri fürdő végén zuhanyozni indulunk Lacival. A körülkerített férfizuhanyozóban le is vetkőzünk, furcsa szokás talán, de meztelenül szeretnénk zuhanyozni, nehogy bárhol is só maradjon testünkön. Megrökönyödött arcú férfiak vesznek körül bennünket, s élénken mutogatnak.

— Te Laci! — mondom — Nézz csak körül, mindenki fürdőnadrágban zuhanyozik, valószínűleg jobb lesz, ha mi is felhúzzuk!

Nem tudom, hogy a marokkói lakások hány százalékában van víz, de valószínűleg a Medinákban sehol. A nyilvános fürdőkre ugyanazok a rendszabályok érvényesek, mint a zuhanyozókra, akkor azok, akiknek nincs fürdőszobájuk, vajon mikor moshatják meg kényesebb testrészüket?

Temarához nagyon közel van Rabat, így taxival (Mercedes-szel) megyünk. Ez csak akkor indul, ha tele van, iránytaxinak lehet nevezni; az egyik város meghatározott helyétől a másik taxi állomásig közlekedik. A tarifa egységes, fejenként négy dirham (!) (24 Ft)

A jelenlegi fővároshoz közeledve először a bádognegyed tűnik fel. Hiába keritették el a túristák szemét zavaró „látványosságot", a nyomornegyed gyorsabban terjeszkedik, mint amilyen ütemben épül a fal.

Ha Marrakech a legmarokkóibb város, akkor Rabat a legeurópaibb! Úgy lehetne fogalmazni, hogy európai nagyváros (kb. 300 ezer lakossal) ahol van mohamedán negyed is. Végre kellemesen éreztük magunkat, a szukokban este 9 után is lehet sétálni, az árusok nem akaszkodnak ránk, de talán már hiányzik is ez? Egyedül az éjszakai égbolt más egészen, mint Európában. Hihetetlenül kék, ez a szín talán a kék, semmi füst nem zavarja a tisztaságát, csak egy-két tejszínhabszerű bárányfelhő. Rabat korszerű automata-csomagmegőrzőkkel, váróteremmel, étteremmel ellátott pályaudvar. Másnap hajnalra az egykori királyi székhelyre, 250 ezer lakosú Meknésbe értünk.

A városban megtekintettük a marokkói művészetek múzeumát. Belépőjegyet, mint egész Marokkóban a múzeumokban nem kell fizetni, csak az őröknek pár dirhamot szolgálataikért.

Másnap a Meknestől nem messze levő, az 1500 méter magas Zerhoun-hegység egyik völgyében fekvő Moulay Idrissbe kirándultunk. Busszal utaztunk, a buszok indulása is a keresletől függ. Menetrend nincs. Hangos kiáltozással hirdetik a busz úticélját, mikor megtelik, csak akkor indul. A buszon ülő várakozókat ellenszolgáltatást remélő zenészek szórakoztatják, és pár koldus is kihasználja még az indulás előtti időt.

Moulay Idriss az iszlám szent városa, az egyik leghíresebb zarándokhely, s ezért nem mohamedán nem lakhat a városban. A város nevét a VIII. században élt híres szülöttéről kapta.

A város fekvése egyedülálló. A völgyben, ahol elterül, még két sziklás domb is magasodik, s ezeket teljesen beépitették házakkal, egyetlen zöld terület sem maradt szabadon. Az egyik dombon természetes kilátóhely alakult ki, ahonnan a Bábel tornyához hasonlító másik domb apró fehér házaiban, a 12 évszázada változatlan utcáiban gyönyörködhetünk. Innen láthatjuk a két domb között elterülő, zöld cseréppel fedett mauzóleumot, ahol I. Idriss nyugszik.

Éppen a várost csodáltuk, amikor egy kéz „nehezedett" a vállamra, pici leányka volt a tulajdonosa, a keze is leírhatalanul apró. Nagyon szép kislány, gyönyörű barna szemekkel, egyáltalán minden gyerek szép Marokkóban!

— Un dirham, monsieur! S' il vous plait!

Ő volt legalább a századik kölyök, aki kért tőlem pénzt, de ez mégis valahogy más volt, hisz a bőrömön éreztem kinyújtott tenyerét. Düh, tehetetlenség és leírhatatlanul rossz érzés fogott el, mégsem adtam neki semmit, hisz a közelben legalább tíz gyerek állt, s ha neki adok, akkor ők is kérnek, és még tíz, és még tíz... egyáltalán hány milliomos kéne ahhoz, hogy minden kéregető gyereknek csak egy dirhamot adjanak!

Lefelé bolyongtunk a hegyen, a szűk utcákon csacsik a mindenesek, még a szemetet is „velük" szállíttatják. A szennyvíz persze az utcákon folyik, s nem minden hulladék kerül a szamarak hátára erősített fonott kosárba, az ember feje megfájdul az emberi, az állati ürülék erős szagától. Imához készülődnek az emberek, mi is a mauzóleum felé sietünk, természetesen most is csak a kapuig jutottunk „mi megbélyegzettek". Órákig jártuk körbe a szent mecsetet, míg végre egy résen át bekukkanthattunk a csodálatos udvarba, melynek közepén medence van, és a mecset belsejében a gyékényen heverésző igazhitűekről is készíthettünk suttyomban fotókat.

Busszal visszamentünk Meknésbe, s egy órás vonatút után már a marokkói királyi városok királyába, Fezbe érkeztünk.

Rózsa István

(Folytatása következik.)

„Mit gondolsz, hová érsz? Nem tudod, hogy odakint sötét van"

(Dire Straits)

A lány nem jött el. Persze a fiú a végállomáson kapott helyet, ahogy leült, úgy tett, mintha aludna, nehogy valakinek át kelljen adni a helyét. A busz, mely a külvárosba vitte, zsúfolt volt.

A tizemeletesek fényköréből kikerülve a templom után leszállt. Épp lehagyott egy magas, szőke hajú nőt, mikor elővágódott egy mozgássérült. Kezét furcsán a feje mellett tartotta, minden lépésnél, egész teste megrándult. Mégis, szinte hihetetlenül gyorsan aprókat lépdelt, s amikor arcát oldalra fordította, furcsa grimaszokat vágott. A fiú elkanyarodott. Hátranézve már nem látott semmit. Az utcában, a megrekedt pocsolyák fagyot árasztottak. A tíz méternkénti kripton izzók fáradtan keresték a fák eltűnt zöldjét. Mindjárt hazaér.

A redőny nincs leengedve, nincs otthon senki, hideg a ház. A szobába érve bűzt érzett. Kinyitotta az ablakot és beggyújtott az olajkályhába. Éhes. A konyhaasztal mocskos, kenyér van, meg tej. A kis tévében Reaganról beszélnek. Hideg van. Leült, hogy gondolkodjon, de fázott. Holnapra hajat kell mosni a sajtótájékoztatóra. Jancsinak kell 500 forint, és angolból írnak. Evett, aztán a tévét cipelve fürödni ment. A gőz először megnyugtatta, majd köhögni kezdett tőle.

Fáj a torkom — gondolta. Rakowsky beszélt a Panorámában. Haját épp hogy csak megszárította, miközben a szavakat bújta. A hideg ágytól először megborzongott, aztán bekapcsolta a magnót, és a kölcsönkapott és átmásolt Dire Straits lemezt hallgatva feküdt és nem gondolt semmire. Lassan bemelegedett. Kikapcsolta a fényeket és elaludt.

H. F.

Eredményhirdetés

A Közgazdász humor- és karikatúra pályázatát lezártuk. A beérkezett műveket a szerkesztőség hivatásos és diáklapújságírói értékelték. Sajnálattal állapítottuk meg, hogy a karikatúrák és a prózai humorok is messze elkerülik az egyetemi és a diáktémákat. Az írások egyike-másika terjengős, néhol öncélú viccelődéssé válik.

Az Egy névtelen karrier (szerzője Horváth László, Bp. 1084. József u. 11.) című írást és Horváth László karikatúráit a szerkesztőség 200 forinttal díjazza. A Sárkány című mű szerzőjét, Csobai Istvánt könyvjutalomban részesítjük. A díjak a szerkesztőségben vehetők át.

Következő számunkban további írásokat közlünk és a karikatúrák közül is bemutatunk néhányat.

Egy névtelen karrier

A plakátragasztó ma szépen berendezett villában él valahol Budán. A kertben kis leánykái hancúroznak egy metálkék Ford körül nap mint nap, kezükben tejivásra, sportolásra, szolidaritásra és sok egyébre buzdító kefelevonatokat lobogtatva.

Néhány éve még egy volt a sok egyszerű, létrával, vödörrel és kefével felszerelt plakátragasztó közül. Több éve végezte már a termékértékesítés, kultúraterjesztés, patkányirtás és népszámlálás területén egyaránt értékes tevékenységét, amikor egy kalandfilm és egy operabemutató között felötlött fejében a nagy lehetőség.

Először egy cipészhez állított be. Természetéhez illő egyszerűséggel elmondta, hogy van nála 150 darab kínai strandpapucsplakát, melyeket ő csekély ellenszolgáltatás fejében — összegét 2500 forintban állapítja meg — hajlandó átadni vagy azokat akár a helyszínen nyomban megsemmisíteni. A cipész harsányan felkacagott, barátságosan átkarolta emberünk vállát és kikísérte az üzletből. A plakátragasztó nem ellenkezett, hanem pillanatok alatt körberagasztotta strandpapucsplakátjaival a bolt bejáratát. A tulajdonosnak szederjessé vált az ajka, mert ráfagyott a mosoly.

— Az ég szerelmére, mit csinál? — kiáltotta. — Tönkre akar tenni?

— 2500 forint — mondta közömbösen a plakátragasztó és tovább ragasztott.

— 2000...

— Burzsoá. Ne alkudozzon, mert felnyomok még vagy tizet!

— Itt a pénz. Kaparja le ezeket és adja ide a többit.

A plakátragasztó elvette a pénzt, átadta a plakátokat és továbbállt.

— Fog ez menni — dünnyögte elégedetten maga elé.

Ötven méterrel odébb egy maszek cukrászda előtt állt meg. Ide be sem ment, csak elkezdte tapasztani a bejárat környékére az Emléksütő Vállalat tükrösszív vásárlására ingerlő hirdetményeit. Szép nagy reklámok voltak, négy szinte már teljesen észrevehetetlenné tette az ajtót.

A cukrász éber ember volt, és „piacra orientált", hát kirohant ellenkezni.

— 2500 forint és abbahagyom — mondta a plakátragasztó.

— Na de...

— Kiflireklámom is van.

— ...hogyan?

— 2600. De lejjebb már nem adom!

Mit lehetett tenni, a cukrász fizetett, a plakátragasztó megköszönte és elbúcsúzott.

Következő állomása egy kiskereskedői díszállatüzlet volt. A bejárat környéki falak hamarosan arról értesítették a járókelőket, hogy az Állatkert Közönségszolgálata ötvenszázalékos árkedvezménnyel és háromheti hideg élelemmel kínál megvételre idomított polipot és törpefeszültségű rájáit. A plakátok levétele a kereskedőnek 3000 forintjába került.

És ez így ment mindenhol. A város kisiparosai, kiskereskedői — lehettek azok gombkészítők, zsinórfonók, cefretaposók vagy Stradivari-hegedűkészítők — kéthavonként egytől-egyig kifizették az ellenplakátok ellen a pénzt. A plakátragasztó továbbfejlesztette vállalkozását: húszpéldányonként ugró tarifarendszerben kisipari, kiskereskedői propagandát is folytatott a jobb ügyfeleknek. Így kerülhetett egy régiségkereskedő megbízásából XV. századi páncélinget ábrázoló reklámok tömkelege a Hősök terére, egy körúti kárpitos érdekében pedig néhány reklámkiadvány a Rákóczi térre. Egyszer az is előfordult, hogy nemzetközi labdarúgómérkőzésen a Népstadionban a bíró kezdő sípszavára egy kötő kisiparos pulóverei hullámoztak elő a sípból.

A plakátragasztó titokban már külföldi megrendeléseket is felvesz, s a határ csak a csillagos ég. Bár nála ki tudja...

Horváth László

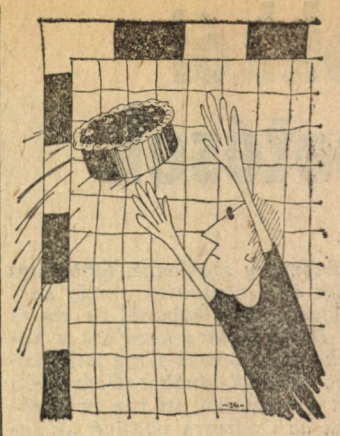

Az élet nem habostorta

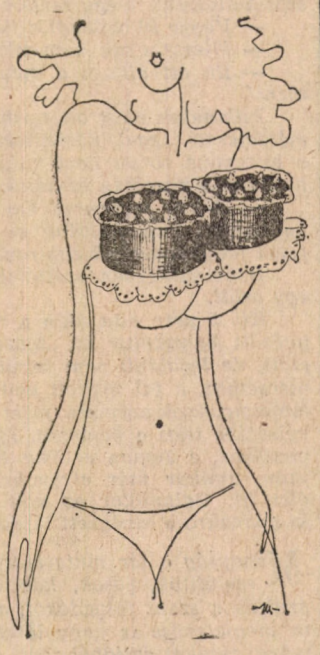

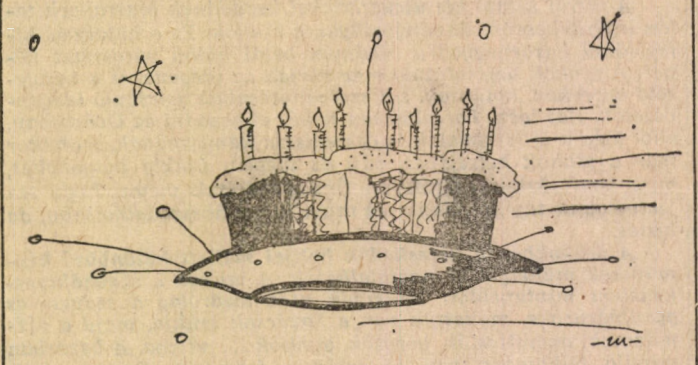

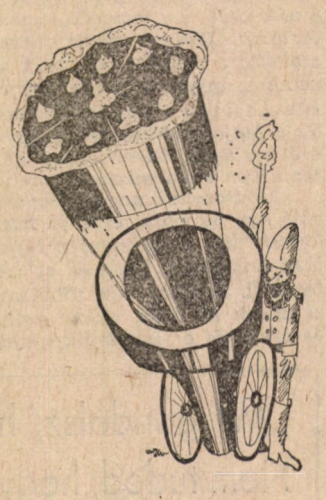

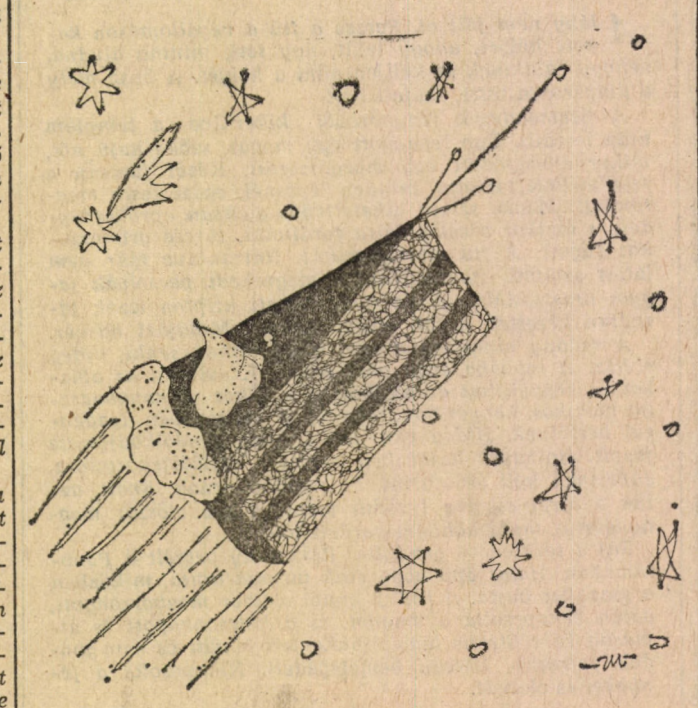

Gondolatok (nem) a könyvtárban...

Délutánonként, hetente háromszor a szociális ösztönzésére, oly kevés, hogy nyilván arra ösztönöz, hogy mindenki maga oldja meg ilyen problémáit, tanítok. Már éppen hazafelé tartottam, amikor villámként hasított belém: másnap pg zéhá. (Szép is ez a mi nyelvünk!)

Még el kéne olvasnom egy cikket! Irány a könyvtár, még csak 7 óra! Az egyetem nem is volt olyan kihalt, mint ahogy azt a tájékozatlan hihetné. A táskatár elé érve nagyot köszöntem. Az idős hölgy kissé meghökkent. Nem tudhatta mire vélni érkezésem.

— Tessék! Mi tetszik — mondta. A figyelmes szemlélő már észrevett volna némi ellenséges felhangot, én azonban nem kevésbé magától értetődőnek tartva szándékom válaszoltam:

— Be szeretnék menni.

— No, no! Mindjárt zárunk! És különben is még le kell mennie s le kell adnia a kabátját, így nem mehet be, addigra meg...

Apám kedvenc mondása jutott eszembe: „Csak föl a fejjel, öregem és semmi önbizalom!", úgy kérlelően néztem a nénikére, elővettem modorom legjavát, és megpróbáltam a legellenállhatatlanabb hangot megütni.

— De igazán, nem vehetné el talán mégis a kabátom? Nagyon fontos lenne, holnap zéhát írunk, és különben is csak egy cikkről lenne szó.

A hölgy megvetőleg végigmért:

— Nem, amit mondtam megmondtam!

Ezután tüntetően hátatfordított, és úgy tett, mintha ott sem lennék. Én meg egy ideig, kissé tanácstalanul ott toporogtam, majd elegem lett az egészből, de azért még búcsúzóul megköszöntem szíves fáradozását, elvégre értünk van ott, és távoztam.

De azért nem kell tragikusan fölfogni!

Az ember mindenből tanul. Egyetemre is ezért járunk?

Es ne feledjük, a tudás hatalom!

Botka Zoltán

Téli tábor — elsősöknek is!

A Rajk László Szakkollégium az idén *negyedszer rendezi meg téli szakmai táborát.* Ez az immár hagyományossá váló tábor 1980-ban került először megrendezésre Káptalanfüreden a vizsgaidőszak után. Az „úttörők" mintegy húszan voltak; kollégisták és külsősök vegyesen — akkor három csoportban Marxszal, szervezetszociológiával és Kornai műveivel foglalkoztak. 1981-ben Sopronban már több mint 40-en voltunk, s öt csoportban folyt a közös munka; gazdasági- és társadalomelmélettel, ontológiai kérdésekkel, makroökonómiai elméletekkel, vállalati gazdaságtannal és Kornai: A hiány című könyvével foglalkoztunk. Tavaly január végén Eger volt a helyszín, ahol már gyakorlatilag csaknem az egész kollégium részt vett a tábor munkájában több kisebb-nagyobb csoportban.

Tavaly először — kísérletképpen — *elsősöket is meghívtunk.* Az érdeklődés felülmúlta várakozásunkat, 39 elsős jelentkezett a számukra meghirdetett kurzusokba és foglalkozott 5 napig intenzíven szociológiával, gazdaságtörténettel, világgazdaságtannal, számítástechnikával és Kornai: A hiány című munkájával. Ezek a kurzusok hasznosnak bizonyultak, ami nemcsak az utólagos véleményekből derült ki, hanem abból is, hogy közülük több is a második félévben folytatta közös munkáját.

Ezért gondoltuk, hogy táborunk az *idén is nyitott lesz az elsősök számára. Hogy mi a célunk ezzel?*

Az egyik az, hogy egy olyan szakmai fórumot biztosítsunk, amely *lehetővé tesz egy adott témában való alaposabb elmélyedést,* az egyetemi ismeretek kiegészítését, esetleg új szempontok szerinti átgondolását. A másik az, hogy működés közben, *életközelből mutassuk meg a szakkollégiumot,* magunkat. Az a tapasztalatunk ugyanis, hogy előadásaink, kurzusaink — melyek mindenki számára egész évben nyitottak — nem teszik lehetővé a kollégium életének, munkájának közelebbi megismerését. Így aztán csak cikkekből, 1-2 oldalas tájékoztatókból ismerik a szakkollégiumot, vagy az egyetemen keringő véleményekből, mendemondákból, melyek elég széles skálán mozognak. Mindezekben van egy közös vonás; mindenképpen szűkös és leegyszerűsített formában informálnak az itteni tevékenységről, amit igazában működés közben lehet a legjobban megismerni. Erre is jó lehetőséget nyújt a közös táborozás, ahol a munka mellett közös beszélgetésekre, ismerkedésre és persze közös „lazításokra" is jut idő. A harmadik — nem titkolt — célunk az, hogy mi is *szeretnénk közelebbről megismerni az évfolyamot, érdeklődését;* és egyénileg is azokat az embereket, akik közt a jövő szakkollégistáival is találkozhatunk. Arról persze szó sincs, hogy aki nem vesz részt a táborban, az előtt bezárulnak a szakkollégiumba jutás kapui, mint ahogy arról sem, hogy a résztvevőknek zöld útjuk van. *Célunk főleg a kölcsönös ismerkedés, a közeledés lehetőségének biztosítása.*

Hogyan folyik az élet a táborban? Ébresztő — józan mértékletességgel — *8 óra* körül. A nap folyamán *5-6 óra szakmai tevékenység,* ami részben olvasásból, irodalomfeldolgozásból, részben ennek megbeszéléséből áll, egy kurzusvezető segítségével, aki az adott téma szakértője (és többnyire a volt szakkollégisták közül kerül ki). Majd *estefelé jöhet a lazítás;* az időjárás kegyei szerint foci, vetélkedő és a környékkel, a tájjellegű borokkal s egymással való ismerkedés. *Takarodó egyéni beállítottság és beállítódottság alapján.*

Milyen kurzusokat tervezünk az idén az elsősöknek?

— *Kornai: A hiány című művének feldolgozása* (vezeti *Chikán Attila,* MKKE).

— *Energiahordozók a világgazdaságban (Sipos Sándor,* Világgazdasági Kutató Intézet).

— *Az 1929—33-as világgazdasági válság (Ferber Katalin,* Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete).

— *Településgazdaságtan, területi egyenlőtlenségek (Novotnik Imre,* Pénzügyminisztérium és *Nikodémusz Antal,* MKKE).

— *Számítástechnika, a számítógépek vállalati alkalmazása* (több előadó).

A kurzusok részletes tematikáját minden csoporthoz el fogjuk juttatni, és ekkor egyúttal személyesen is válaszolunk minden felmerülő kérdésre. Befejezésül álljon itt néhány szükséges információ:

— *a tábor időpontja: 1983. január 24—29; a helyszíne: valószínűleg Hajdúszoboszló; a tábor részben önfinanszírozó, ez 5 napra fejenként kb. 200-300 forintot jelent;* a jelentkezéseket név, csoport, lakcím és a választott kurzus megjelölésével a könyvtár előtt vagy a Makarenkó utcai kollégium portájánál az e célból kitett dobozokba dobjátok be.

Bakacsi Gyula

Rajk László Szakkollégium

Esőben

Vasárnap, hajnali fél nyolc. Az eső vigasztalanul ömlik, a város felett pára és köd. Akár a dzsungelben érezhetné magát az ember, csak az a baj, hogy a hőmérők mindössze hét fokot mutatnak.

Batthyány tér, aluljáró. Tizenegy ázott, álmos ember tanakodik azon, hogy elinduljanak-e. Úgy hívják őket: a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem túraszakosztálya. A tizenegyből legalább hatan csak azért érkeztek ide, mert kíváncsiak voltak arra, hogy ki lehet annyira fanatikus, hogy ilyenkor egyáltalán bárhová is kiránduljon.

Az ötlet (mint oly sok más társa), a szolnoki elsős tábor egyik beszélgetésén vetődött fel. Természetesen mindenki lelkesedett, és legalább negyvenen tettek ígéretet arra, hogy ott lesznek az első túrán. Aztán (mint oly sok más esetben), megjelentek a plakátok. Az egyetemen, a kollégiumokban. Aki tud olvasni, az megtudhatta, hogy az úticél Dobogókő, Rám-szakadék, Dömös. Megjegyzem, hogy a túra előtti pénteken tíz megkérdezett emberből kettő hallott már valamit róla, közülük is az egyik csak az instruktorától. Ennyien nem tudnak olvasni?

Amint az gyanítható volt, tizenegyen azért nekivágtunk. Pomáz, Dobogókő. Onnan indult el a túraszakosztály Vida Péter vezetésével avató útjára. A társaság meglehetősen vegyes benyomást keltett volna a szemlélőkben, ha ebben az időben bárki is hajlandó lett volna kijönni otthonából. Még a kutyák is csak a házukból, bentről ugattak meg minket.

Egyébként a menet a következőképp nézett ki: elöl bölcs vezetőink megállíthatatlanul haladtak a cél felé, néha belepislantva a térképbe (ilyenkor óriási viták alakultak ki, egyszer megpróbáltunk szavazni is, de a diktatúra elfojtotta a demokrácia csíráit), a közönséges pórnép pedig mindenféle testrészein csúszkálva haladt utánuk. Néha kezdtük kétségbevonni az elöl haladó illető épelméjűségét, de e hasábokon most minden hasonló gondolatot visszavonok...

Persze lehet, hogy akadt volna más út is, mint az, amelyen nyolc-tíz keresztben az útra és egymásra hajigált fatörzsön kellett keresztülmásznunk. Ehhez a teljesítményhez főleg azoknak kell gratulálnunk, akik esernyővel próbálkoztak. Második földrekerülésük után megadóan tették el azokat.

Ami miatt senki sem bánta meg, hogy eljött, az egyrészt egyfajta kicsit ideiglenes, kicsit futólagos közösség kovácsolódása, de mindenképpen valami olyan, amelyet mindnyájan régóta hiányoltunk. S a Rám-szakadékban az esőtől felduzzadt, a magas sziklafalak közt rohanó hegyipatak szépsége mellett, ez is maradandót jelenthetett — sokunknak.

Náray Vilmos

Halász Géza karikatúrái

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

Felelős szerkesztő: FARKASINSZKYNÉ HALAY EDIT

Szerkesztőség: 1093 Budapest IX., Dimitrov tér 8. Telefon: 174-548

Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.

Felelős kiadó: TILL IMRE igazgató

82—5564. Szikra Lapnyomda, Budapest

Felelős vezető: CSÜNDES ZOLTÁN vezérigazgató